

”Voi ihan ite päättää”

Pro-tukipisteellä asioivien seksityöntekijöiden ajatuksia ja palveluntarpeita liittyen työkuormitukseen

Jenna-Reetta Ikäheimo

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2022

Sosionomin tutkinto-ohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosionomin tutkinto-ohjelma

IKÄHEIMO, JENNA-REETTA:

”Voi ihan ite päättää”

Pro-tukipisteellä asioivien seksityöntekijöiden ajatuksia ja palveluntarpeita liittyen työkuormitukseen

Opinnäytetyö 69 sivua, joista liitteitä 4 sivua

Toukokuu 2022

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää seksityöntekijöiden ajatuksia ja palveluntarpeita, jotka liittyvät työkuormitukseen. Tavoitteena oli olla hyödyksi seksityöntekijöille, sosiaalialan ammattilaisille ja asiantuntijajärjestöille seksityön kuormittavuutta tarkasteltaessa sekä normalisoida seksityötä työnä ja tuoda ilmiö tästä näkökulmasta esille. Opinnäytetyö mahdollistaa yhteistyötaho Pro-tukipisteen toiminnan yhteiskehittämisen, tuoden esille seksityöntekijöiden ajatuksia ja toiveita. Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsiteltiin seksityötä ilmiönä sekä työkuormituksen viitekehystä ja aikaisemmissa tutkimuksissa esiin nousseita seksityön kuormitustekijöitä. Opinnäytetyötä varten haastateltiin viittä suomalaista seksityöntekijää, jotka olivat asioineet Pro-tukipisteellä.

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena, ja aineisto kerättiin esitietolomakkeella sekä yksilöteemahaastatteluina. Litteroitu aineisto analysoitiin deduktiivisella sisällönanalyysillä. Tutkimustulosten perusteella seksityön työkuormitus jakautui neljään kuormituksen pääluokkaan ja pääluokat jakautuivat alaluokkiin. Aineistosta nousi esiin sekä riskitekijöitä että imua edistäviä tekijöitä. Tutkimustulosten pohjalta seksityön työkuormitukseen liittyy palveluntarpeita, joilla kuormitusta pystyttäisiin vähentämään.

Jatkotutkimuksia tarvitaan, jotta voidaan kehittää seksityötutkimusta työn näkökulmasta ja tuottaa lisää tietoa itse seksityöntekijöille sekä seksi- ja erotiikka-alojen työntekijöitä tukeville järjestöille. Jotta yksilöt, yhteiskunta ja media voisivat ymmärtää seksin alaa paremmin ja edistää seksityöntekijöiden hyvinvointia, on tärkeää kuunnella työntekijöitä ja tarkastella työtä eri näkökulmista.

Asiasanat: Seksityö, seksityöntekijä, työkuormitus, palveluntarve, Pro-tukipiste

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

IKÄHEIMO, JENNA-REETTA:

“You can decide for yourself”

Pro-Tukipiste Customers' Thoughts and Service Needs regarding Sex Workers' Workload

Bachelor's thesis 69 pages, appendices 4 pages
May 2022

The purpose of this thesis was to gather information on sex workers' thoughts and service needs regarding their workload. The aim was to identify key areas in which the job stressors in sex work occur. Further, the aim was to consider the work engagement perspective. The sex workers in this thesis study clients of Pro-tukipiste and this thesis can be used to discuss and develop Pro-tukipiste's services according to its clients' service needs.

The study was qualitative in nature, and it was based on preliminary information survey, and individual semi-structured interview. The interview was built on the theory of workload and work engagement. Five sex workers were interviewed. The data was transcribed and analyzed by qualitative deductive analysis.

The results show that workload in sex work had various forms which are in interaction with each other. The findings indicate that there were four main areas of workload which divide to further subclasses, and six key domains of work engagement and risks.

Further studies to develop the research of sex work from a workload perspective are needed to provide more information to sex workers and to develop the services dedicated to them. The research should aim to look beyond the sex industry and compare sex work to other forms of work.

Key words: sex work, sex worker, workload, need of service, Pro-tukipiste

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT	7
	2.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite	7
	2.2 Opinnäytetyön tausta ja yhteistyötahot	7
3	SEKSITYÖ JA SEKSITYÖNTEKIJÄT	10
	3.1 Seksityö ilmiönä	10
	3.2 Seksityön stigma	12
4	TYÖKUORMITUS	14
	4.1 Työkuormitus teoreettisena viitekehystenä	14
	4.2 Työkuormitus seksityössä	16
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	19
	5.1 Tutkimusmenetelmä	19
	5.2 Aineiston hankinta	20
	5.3 Aineiston analysointi	22
6	TUTKIMUSTULOKSET	25
	6.1 Seksityöntekijöiden ajatuksia työkuormituksesta yleisesti	25
	6.2 Seksityössä esiin nousevia kuormitustekijöitä	27
	6.3 Seksityön työkuormituksen riskitekijät	37
	6.4 Seksityön imua edistävät tekijät	42
	6.5 Seksityöntekijöiden esiin nostamat palveluntarpeet liittyen työkuormitukseen	47
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA JATKOTUTKIMUSAIHEET	49
	7.1 Seksityöntekijöiden ajatuksia työkuormituksesta	49
	7.2 Seksityöntekijöiden palveluntarpeet liittyen työkuormitukseen	54
8	POHDINTA	57
	8.1 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	57
	8.2 Opinnäytetyön prosessi	60
	LÄHTEET	62
	LIITTEET	66
	Liite 1. Saatekirje haastateltavalle	66
	Liite 2. Esitietolomake ja suostumus haastatteluun	68
	Liite 3. Yksilöteemahaastattelun struktuuri	69

1 JOHDANTO

Kun navigoidaan seksityötutkimuksen kentällä, ollaan keskellä poliittista, ideologista ja stigmatisoitua ympäristöä, vaikkakin seksityö mielletään yhä useammin työnä, tai vähintään tuloja kerryttävänä toimintana (Sinha 2017, 1). Opinnäytetyötä varten tehdyn taustatutkimuksen perusteella voidaan todeta, että suomalainen seksityötutkimus on pitkälti keskittynyt seksityön tekemisen syihin, seksityön stigmaan ja seksityön terveysvaikutuksiin. Seksityötutkimuksen ja seksityötä käsittelevien kirjoitusten kentällä on myös ajatuksia seksityöstä työnä, joiden myötä opinnäytetyön aihe muotoutui.

Kansainvälisessä tutkimusartikkelissa *Työn laatu prostituutiossa ja seksityössä* (Adriaenssens, Geymonat & Oso 2016)¹ käsitellään samoja aiheita kuin tässä opinnäytetyössä. Se toteaa, että seksityötutkimus on tarpeellista muutamista syistä, joista osan haluan nostaa nyt esille. Ensimmäiseksi, ei ole helppoa saada ensikäden tietoa seksityön kentältä, jolle tyypillistä on salailu, häpeä, leimautuminen ja kriminalisointi, ja tieto työolosuhteista on rajallista. Toiseksi tutkimuksissa rikotaan käsitystä siitä, että vain yhdellä tai kahdella seksityön ulottuvuudella olisi merkitystä; usein keskustellaan nimenomaan terveysvaikutuksista tai rikollisuuden uhriksi joutumisesta, ja olemassa on kokonainen tutkimuksen ja kirjallisuuden suuntaus, joka keskittyy seksityön ammatillisiin vaaroihin.

Sosiaalialan, terveydenhuollon ja seksityöntekijöiden näkökulmasta on tärkeää saada tietoa muistakin kuormituksen osa-alueista ja tekijöistä, jotta voidaan tutkia seksityöntekijöiden palveluntarpeita sekä seksityön kenttää yhä kokonaisvaltaisemmin. Kuten edellä mainitun artikkelin johtopäätöksissä ja jatkotutkimusaiheissa todetaan, seksityötutkimus työelämän ja työn laadun näkökulmasta on hedelmällistä ja siihen sisältyy paljon mahdollisuuksia. Artikkelin kutsuukin tutkijoita katsomaan kaupallista seksiä pidemmälle, ja vertaamaan seksityötä muihin työn muotoihin. (Adriaenssens ym. 2016.) Tällaista vertailua tekemällä seksityön työkuormitusta voidaan tutkia kokonaisvaltaisesti.

¹ Quality of Work in Prostitution and Sex Work (Adriaenssens, Geymonat & Oso 2016)

Työhön liittyvä kuormitus on yhteiskunnassa merkittävä pahoinvoinnin aiheuttaja. Ylikuormituksen seurauksena työntekijällä voi olla hyvinvointi- ja terveysongelmia, stressiä, työsuorituksen heikkenemistä ja motivaation puutetta. (Feldt, Kinnunen, Rönkä & Rusko 2007, 61–62; Niiranen 2021, 7.) Tällöin, seksityöntekijöiden puutteellisten työhön liittyvien instituutioiden vuoksi, koituu hyvinvointijärjestelmälle taakkaa ja seksityöntekijöillä on riski pudota jo valmiiksi heikosta asemasta yhä heikompaan asemaan.

Tutkittaessa yhteiskunnallista marginaalia, on usein tyydyttävä ongelmalliseen, mutta pyrittävä kokonaisvaltaiseen tarkasteluun. Aineistopohja voi osoittautua tutkimuksessa hataraksi, ja tieto sekä asiayhteydet epävarmoiksi. Pyrkimys kokonaisnäkemykseen ja kokonaisuuteen luo kuitenkin edellytykset uskottavan tulokinnan rakentamiseen. (Häkkinen & Salasuo 2015, 7–15.) Mitä enemmän aihetta tutkitaan, sitä luotettavampaa tietoa pystytään rakentamaan. Kun ilmiötä tarkastellaan sosiaalialan näkökulmasta, kehitetään inhimillistä yhteiskuntaa ja pyritään ratkomaan stigmatisoidun asemassa olevien ongelmia. Opinnäytetyössä ei tutkita niitä tekijöitä, joiden takia seksityöstä on tullut salattua, leimattua ja hävettyä, siitä on runsaasti kirjallisuutta. Opinnäytetyön lähtökohtana ovat seksityöntekijöiden tarpeet ja ajatukset. Heidän työelämänsä.

2 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT

Seksityö on piilossa oleva ilmiö, minkä takia seksityötutkimusta on tehty Suomessa vähäisesti. Usein ilmiöstä keskustellaan stigman viitekehyksen kautta, vaikka ilmiö ja seksityöntekijät pitävät sisällään paljon muutakin.

2.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää seksityön työkuormitusta, siihen liittyviä riskitekijöitä sekä työn imua edistäviä tekijöitä seksityöntekijöiden tuottaman tiedon kautta. Opinnäytetyössä selvitetään suomalaisia seksityöntekijöitä haastatteleamalla, minkälaisia ajatuksia ja palveluntarpeita he nostavat esiin työkuormituksesta, ja mitkä asiat vaikuttavat niihin.

Tutkimustehtävänä on selvittää seksityön työkuormitusta. Tutkimukseen sisältyvät seuraavat tutkimuskysymykset:

1. Millaisia työkuormitustekijöitä liittyy seksityöhön?
2. Millaisia palveluntarpeita seksityöntekijät ottavat esiin puhuessaan työhön liittyvistä kuormitustekijöistä ja kokemastaan työkuormituksesta?

Opinnäytetyön tavoitteena on olla hyödyksi seksityöntekijöille sekä sosiaalialan ammattilaisille ja asiantuntijajärjestöille, sekä normalisoida seksityötä työn näkökulmasta. Tutkimuksen yhteydessä tavoitteena on lisäksi selvittää seksityöntekijöiden palveluntarpeita liittyen työkuormitukseen. Valmista tutkimusta voidaan käyttää Pro-tukipisteellä esimerkiksi seksityöntekijöitä tukevan toiminnan yhteiskehittämisen lähtökohtana.

2.2 Opinnäytetyön tausta ja yhteistyötahot

Seksityön työkuormituksesta on vähän tutkittua tietoa, vaikka seksityön kuormitavuutta esimerkiksi mediassa on tarkasteltu paljon. Esimerkiksi äärimmäinen

stressi ja masennus leimataan seksityötä tekevien ongelmaksi, ja mielikuva sekoittuu ihmiskauppaan. Työntekijöiden motivaatiota työhön tai voimavaroja työn tekemiseen ei stigman takia usein tunnisteta, mutta tutkimustulokset osoittavat, että osa seksityöntekijöiden kuormituksesta ja terveystarpeista liittyvät juuri tähän stigmaan ja sen kokemukseen. (Kiukkanen 2022, 41; Kauppinen & Nikula 2021, 713–714; Koken 2011, 6.) Seksi- ja erotiikka-alan työntekijöille on Suomessa yksi sosiaalialan palveluntarjoaja, Pro-tukipiste.

Seksityö ja kaupallinen seksi ilmiöinä ovat olleet viime aikoina paljon julkisuudessa ukrainan sodan, uusimpien työmuotojen, ja seksityöntekijöistä tehtyjen lehtiartikkelien johdosta. Ukrainan sodan myötä ilmiö on noussut esiin erityisesti parittamisyriyten myötä. Sotaa paenneiden työpaikkailmoituksiin vastataan ehdotuksilla seksityön tai pornografian tekemiseen, ja työstä lupailaan jopa tuhansia dollareita. Ukrainan sodan ja uusimpien seksityön työmuotojen ilmiöt kietoutuvat tässä yhteen, sillä malleja etsitään myös OnlyFans -sivustolle. (Suopanki 2022).

Mediassa suurta huomiota saanut OnlyFans on vuonna 2016 julkaistu tilauspohjainen sosiaalisen median palvelu, jossa sisällöntuottajat tarjoavat sisältöä maksua vastaan. Useimmiten ja tunnetusti OnlyFansin sisältö on eroottista tai pornografista. (Barnstein 2019). OnlyFans on saanut erityisesti huomiota kehopositiivisuudesta ja eri näköisten kehojen seksuaalisuuden esiin tuomisesta. Samaa ajatusta kantaa 2021 perustettu uusi palvelu Positits Pop Up -strippiklubi ”keho ja seksiposiitivisella tvistillä”. Pop Up -strippiklubi-ilmiö on saanut jatkoa myös Turussa, jossa toimii ”queerfeministinen strippiklubi” Club Hävytön (Savolainen 2021). Kaikki nämä aiheet ovat saaneet alkunsa hyvin erilaisista lähtökohdista, esittäen eri näkökulmia seksityön ja kaupallisen seksin ilmiöistä, sekä siihen liittyvistä asenteista. Mediassa esiin nousseista keskusteluista huolimatta seksityöntekijöiden omat kokemukset jäävät usein keskusteluissa ja päätöksenteossa kuulematta.

Työkuormitus on noussut trendiksi mediassa erityisesti koronapandemian ja siitä johtuvien etätyösuositusten seurauksena. Koronapandemian myötä myös hoitajien huono tilanne on esillä. Hoitoala on opinnäytetyön kirjoitushetkellä lakossa

palkkojen, työuupumuksen, sekä muiden työehtojen erimielisyyksien seurauksena (Niemi 2022). Työkuormitus vaikuttaa usein ratkaisevalla tavalla yksilön hyvinvointiin. Siihen voidaan puuttua esimerkiksi poistamalla tai vähentämällä haitallisia kuormitustekijöitä, tarjoamalla työntekijöille hallintakeinoja tai luomalla tukikäytäntöjä (Työsuojelu 2021). Suomessa seksityötä tehdään usein yrittäjänä, eikä ammattiliittoja seksityöntekijöille ole.

Tätä opinnäytetyötä varten haastatellaan suomalaisia seksityöntekijöitä. Opinnäytetyön yhteistyötahona toimii Pro-tukipiste ry, jolla on laaja-alaista ja kattavaa tietoa seksi- ja erotiikka-alasta sekä siellä työskentelevistä henkilöistä. Opinnäytetyön lähtökohtana oli yhteistyökumppanin tarve, joka oli tullut ilmi Pro-tukipisteen toiminnassa. Pro-tukipisteen palvelut on suunnattu seksipalveluita myyville tai vastikkeellista seksiä harrastaville sekä muille eroottisen alan ammattiteissa toimiville. Pro-tukipisteen toimipisteet sijaitsevat Helsingissä, Tampereella ja Turussa, jonka lisäksi tukea ja tietoa tarjotaan verkkosivuilla. Pro-tukipiste tukee myös ihmiskaupparikoksen uhreja, jotka toimivat kaupallisen seksin alalla. Pro-tukipisteen toiminta on nimetöntä, maksutonta ja luottamuksellista. Se painottuu erityisesti matalan kynnyksen laaja-alaiseen tukeen, rikosten tunnistamiseen, terveytyöhön sekä yhteisölliseen toimintaan. Kentällä korostuu erityisesti terveys- ja keskusteluapu, sekä palveluohjaus julkisiin palveluihin. Pro-tukipiste toimii lisäksi kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa, antaa asiantuntijalausuntoja- ja haastatteluja sekä konsultoi osana vaikuttamistyötä. (Pro-tukipiste.)

3 SEKSITYÖ JA SEKSITYÖNTEKIJÄT

Tässä luvussa käsitellään seksityön ilmiötä ja seksityöntekijöitä. Lopuksi perehdytään seksityön stigmaan ja sen vaikutuksiin. Seksityön stigmaan perehtyminen opinnäytetyön aihevalinnan vuoksi on tärkeää, sillä stigma voidaan nähdä työn yhtenä seksityölle erityisenä kuormitustekijänä.

3.1 Seksityö ilmiönä

Seksityön määrittely on haastava tehtävä. Haastavaa määrittelemisestä tekee seksityön tiukka sidos yhteiskuntaan ja sen kerrostumiin, sekä suuri määrä hiltajaista tietoa. Ala on myös erittäin monipuolista palveluntarjoajien ja asiakkaiden suhteen. Valtaosalle ihmisistä seksityö ei ole tuttu asia, mutta suurimmalla osalla on kuitenkin jonkunlainen oletus tai mielipide seksityöstä ja seksityöntekijöistä. Seksityöstä puhuttaessa on syytä ottaa huomioon erilaiset lähtökohdat, joista töitä tehdään. Esimerkiksi osa palveluja myyvistä ei halua puhua seksityöstä, koska kokevat kaupallisen seksin elämäntilanteeksi, josta haluavat pois. Käytetyt käsitteet ja puhumisen tavat voivat ilmentää joko negatiivisia leimoja tai uhkakuvia, tai vaihtoehtoisesti turvallista tilaa, neutraalia suhtautumista ja hyväksyntää. Seksityötä ei voida koskaan irrottaa yhteiskunnallisesta kontekstista, ja siitä käyty poliittiset keskustelut saavat paljon julkisuutta. (Kauppinen & Nikula 2021, 712–714; Kiukkanen 2022, 19.)

Seksityön käsite on yhteydessä kaupalliseen seksiin, ja tarkoittaa yksinkertaisimmillaan seksuaalisten palveluiden vaihtoa rahaan tai muunlaiseen korvaukseen. Käsitteenä seksityö painottaa seksuaalisen toiminnan yhteyttä tulonhankintaan. Tässä opinnäytetyössä seksityöntekijällä tarkoitetaan 18 vuotta täyttäneitä henkilöitä, jotka saavat tuloja suostumukseen perustuvia seksipalveluita myymällä, tai toimimalla muussa eroottisen alan ammatissa (Kauppinen & Nikula 2021, 712; Forsström 2020). Muita suomenkielisiä käsitteitä seksityölle on esimerkiksi prostituutio, kaupallinen seksi ja seksipalvelut. Näistä käsitteistä vertailen käsitteeseen seksityö. Ihmiskauppa tarkoittaa Suomen rikoslaissa esimerkiksi

pakottamista prostituutioon, pornon tuotantoon, tai toistuvaan ja tahdonvastaiseen seksiin. Ihmiskauppa on vakava rikos ja väkivaltaa, ja se tulee erottaa tiukasti seksityöstä, sekä sen muodoista. (Kontula 2008; THL 2021; Tähtinen 2021.)

Nyky Suomessa seksityöstä puhutaan paljolti joko seksityönä tai prostituutiona, ja vastaavasti työntekijästä käytetään käsitettä seksityöntekijä tai prostituoitu. Keskustelu kaupalliseen seksiin liittyvästä käsitteistöä ei ole poliittisesti neutraalia. Käsitteisiin liittyy muun muassa moraalista arvostelua ja erilaisia valtarakenteita, mitkä myös erottavat käsitteitä toisistaan. (Hakala 2018, 1; Jaén 2018.)

Prostituutiolla tarkoitetaan kaupallista seksiä, jossa seksipalvelu ja korvaus vaihtavat omistajaa. Prostituutio -termiin liittyy vahvasti seksityöntekijöiden omaa kokemusta väheksyvä uhriskurssi, jonka mukaan seksityön myynnissä on läsnä ainoastaan riiston ulottuvuus. Seksityöntekijän, tai prostituoidun, nähdään tällöin olevan työssään objekti, joka kärsii taloudellisesti ja sosiaalisesti, ilman omia kokemuksia tai toimijuutta. Prostituutioon kuuluu aina fyysinen seksuaalinen akti, joka erottaa sen muista käsitteistä, seksityö taas voi olla esimerkiksi strippaamista tai hierontapalveluita. Seksipalvelujen myyminen ei ole laitonta, mutta toimintaa säätelee monet lait ja rajoitukset (Pro-tukipiste). Prostituution termi stigmatizoi seksityöntekijöitä, kun taas seksityö korostaa työntekijän toimijuutta, toiminnan yhteyttä työhön, ja tuo näkyväksi kaupallisen seksin takana olevia rakenteita. Kun tätä toimijuutta korostetaan, vältetään niitä leimoja, joita seksityöhön liittyy. (Kontula 2008, 2009; Jaén 2018)

Seksityöntekijät myyvät seksipalveluita rahaa ansaitakseen, ja käyttävät asiakkaiden kanssa erilaisia tilanteenhallintakeinoja sekä ammatillista osaamistaan. Seksipalvelut voivat olla esimerkiksi pornon kuvaamista, strippaamista, eroottista hierontaa, suuhoitoja, käsihoitoja, sokerideittailua, eli deittailua maksua tai lahjoja vastaan, tai ns. "full service" -seksityötä, eli seksin harrastamista asiakkaan kanssa. Kuten muiden ammattien edustajat, seksityöntekijät tuntevat ammattilypeyttä ja vertailevat työtään muihin ammatteihin. Työn merkitys on sama kuin kenelle tahansa jotain muuta työtä tekeväille. (Kontula 2008, 2009; Jaén 2018.)

Seksityöntekijälle, kuten seksityölle, ei ole yhtä vakiintunutta määritelmää. Alalla työskentelevät tulevat eri kulttuurisista, sosioekonomisista ja etnisistä taustoista.

Tämän vuoksi opinnäytetyön rajaaminen oli merkittävä tehtävä, joka vaikutti paljon kerättyyn aineistoon, sen analyysiin ja johtopäätöksiin. Opinnäytetyössä suomalaisia seksityöntekijöitä kuullaan täysvaltaisina toimijoina. Seksityö -käsitteen rinnalla käytetään neutraaleina käsitteitä, kuten seksin ala, seksipalvelut ja kaupallinen seksi.

3.2 Seksityön stigma

Stigma pitää sisällään ajatuksen siitä, että yksilö omaa sellaisen henkisen tai fyysisen, kulttuurisesti tai sosiaalisesti sovitun erilaisuuden tekijän, jonka avulla hänet yritetään sulkea pois yhteisöstä. Stigma esiintyy yhteiskunnassa mekanismina, häpeäleimana, jolla normista negatiivisessa mielessä poikkeava määritellään ja marginalisoidaan. Toiseuden tuottaminen määrittelemällä ihminen seksityön tai seksin perusteella on yleinen strategia, jota voidaan käyttää erottelemiseen, ja vallan ilmentämiseen. Seksityöhön liittyy vahva stigma, joka näkyy työntekijöiden arjessa, sosiaalisissa suhteissa ja viranomaisuhteissa. Stigmatisoitu henkilö ei ole yhteiskunnan täysivaltainen jäsen, vaan hänet nähdään negatiivisena pidetyn poikkeavuuden läpi, yhteiskunnan reunalla. Tällöin ei nähdä seksityöntekijän persoonallisuutta tai rooleja.

Kontula (2008) on käsitellyt väitöskirjassaan *Punainen eksodus* seksityön stigmaa empiirisen tutkimuksen keinoin ja tutkimuksessa stigma nimetään suurimmaksi alaan liitetystä ongelmista ja uhista. Stigma on siis erottamaton osa nykypäivän seksityötä, sekä siihen liittyviä keskusteluita, ja seksityöntekijöiden on opittava elämään sen kanssa. Seksityöntekijöillä on keinoja, joiden avulla he pysyvät käsittelemään leimaantumista, kuten kieltäminen, etäännyttäminen tai työstä kertomatta jättäminen. (Kauppinen 2020, 712; Kontula 2008, 2009; Koken 2011, 3–6; Hakala 2018, 15–16.)

Tutkimuksissa on todettu, että seksityön stigma liittyy erityisesti siihen, että seksityöntekijät määritellään joko moraalittomiksi rikollisen toiminnan harjoittajiksi tai rikollisen toiminnan uhreiksi, pelastuksen kohteiksi. Stigma heikentää mahdollisuuksia vaikuttamismahdollisuuksiin sekä oikeudenmukaiseen kohtaamiseen,

jotka ovat molemmat vaikuttimia työkuormituksessa. Lisäksi seksityön paljastuminen voi johtaa ura- ja opiskelumahdollisuuksien vaarantumiseen, sosiaalisten suhteiden katoamiseen tai muiden elämän perustarpeiden menetykseen. (Kauppinen 2020, 712; Kontula 2008, 2009; Koken 2011, 3–6; Hakala 2018, 15–16.)

Stigma ohjaa seksityötutkimuksissa usein viitekehystä ja esimerkiksi seksityöntekijöiden terveydestä ja hyvinvoinnista tehtyjä päätelmiä. Esimerkiksi terveydenhuollossa työntekijöiden reaktiot seksityöstä voivat olla hyvinkin erilaisia. Joissakin tapauksissa alkuperäiset ongelmat saatetaan unohtaa ja aletaan hoitaa seksin kauppaamista niiden sijaan. Tällaiset huonot kokemukset voivat nostaa kynnystä hakea apua terveystalvuluista. Vaihtoehtoisesti voi olla, ettei palveluita haeta lainkaan, sillä pelätään yhteiskunnallisen aseman paljastumista. Stigma vaikuttaa usein seksityöntekijän kuvaan itsestään, ja siihen, miten hän näkee itsensä kontekstissa ympäristöönsä. Tällöin puhutaan sisäistetystä stigmasta. Sisäistetty stigma, salailu ja kaksoiselämä kuormittavat arkea. (Kauppinen 2020, 712.)

Esimerkiksi Bennett, Jackson & Sowinski (2015) Kanadassa tehdyssä tutkimuksessa *Stressin kokemukset seksityössä ja arkielämässä: seksityötä tekevät naiset puhuvat tunne-elämän stressistä työssä sekä arjessa*² keskitytään erityisesti seksityöntekijöiden työelämän ja henkilökohtaisen elämän hyvinvointi- ja terveysvaikutuksiin. Tutkimuksessa oli haastateltu kuuttakymmentäyhdeksää naisseksityöntekijää. Tutkimus tunnistaa stigman merkityksen, ja tutkii seksityötä sekä stressiä vähentävänä, että lisäävänä asiana. Tutkimuksessa todetaan, että haastateltujen elämässä esiintyvät stressin kokemukset ovat vähemmän näkyvissä, ja median näkökulmasta vähemmän kiinnostavia, kuin julkisessa keskustelussa ylläpidettävät mielikuvat. Kuitenkin näiden näkyväksi tekeminen on äärimmäisen tärkeää, sillä seksityöntekijät eivät saa samalla tavalla kuormitukseensa apua, mikä on muiden töiden edustajille normi. On tärkeää, että stigma otetaan huomioon, mutta stigman ei tule ohjata tutkimusta tai siitä tehtyjä johtopäätelmiä. Kaikki seksialalla toimivat eivät kärsi stigmasta tai koe sitä kuormittavaksi.

² Stress in the sex trade and beyond: Women working in the sex trade talk about their emotional stressors in their working and home lives (Bennett, Jackson & Sowinski 2015)

4 TYÖKUORMITUS

Työllä on ihmisen elämässä usein suuri merkitys. Toimeentulo, sosiaaliset suhteet ja oma identiteetti usein rakentuvat työn pohjalta. Työssä voidaan kokea sekä kuormitusta, että hyvinvointia, jotka vaikuttavat kokonaisvaltaisesti elämään. Työssä on mahdollisuuksia kehittyä, kuulua yhteisöön, ja tuntea yhteenkuuluvuuden tunteita. Työkuormitukseen perehtyminen opinnäytetyön aiheen kannalta on tärkeää, jotta kuormitusta voidaan tutkia kattavasti, useita näkökulmia huomioiden.

4.1 Työkuormitus teoreettisena viitekehyksenä

Työkuormitus tarkoittaa sekä fyysistä, psyykkistä, että sosiaalista kuormittumista työssä. Työkuormitusta tarkastellaan erittelemällä kuormitustekijöitä. Työn kuormitustekijät vaikuttavat henkilön hyvinvoinnin ja elämän eri osa-alueilla. Kohtuullinen työkuormitus edistää työn sujumisen edellytyksiä ja hyvinvointia, ja pitkittynyt tai liiallinen työkuormitus voi uhata työntekijän terveyttä ja työkykyä. Kuormitustekijöitä tarkastelemalla voidaan havainnoida työn riskitekijöitä, jotka saattavat johtaa uupumukseen, ja työn imua edistäviä tekijöitä, jotka aiheuttavat positiivista tunnetilaa sekä motivaatiota työhön. (Hannonen & Sormunen 2019, 4.)

Tulen opinnäytetyössäni tutkimaan seksityön kuormittavuutta ja työntekijöiden kokemuksia ja ajatuksia siitä, kuutta kuormitustekijää tarkastelemalla, jotka ovat (1) työympäristö, (2) työturvallisuus, (3) fyysinen kuormitus, (4) psyykinen kuormitus, (5) sosiaalinen kuormitus ja (6) työajat. Nämä kuusi kuormitustekijää on listattu Toivosen Tikka (2015, 3) -menetelmän työkuormitusmallissa kuormitustekijöinä. Kuormitustekijällä tarkoitetaan työtehtävän, työprosessin, työympäristön, työn organisoinnin tai työyhteisön ja organisaation toimintatapoja ja ominaisuuksia. Osa kuormitustekijöistä lisää kuormittuneisuutta ja osa vähentää. Samat tekijät voivat olla sekä kuormitus- että voimavaratekijöitä. Käytän kuutta kuormitustekijää apunani teoriassa selkeyden vuoksi, enkä tule käyttämään Tikkaa apunani tiedonkeruuseen, haastatteluihin tai kyselyihin, sillä tavoitteenani ei ole arvioida työn kuormitusta, vaan haastatella seksityöntekijöitä siitä, minkälaisena he

itse kokevat seksityön kuormittavuuden. Työkuormituksen tarkastelun tavoitteena on viimekädessä torjua työstä ja työympäristöstä johtuvia häiriöitä, haittoja ja ongelmia. (Hannonen & Sormunen 2019, 4; Toivonen 2015.).

Edellä mainittuihin kuormitustekijöihin vaikuttavista asioista tutkimuksissa on tunnistettu kuusi riskitekijää ja työn imua edistävää tekijää: työtaakka, vaikuttamismahdollisuudet, palkkio, työyhteisö, oikeudenmukaisuus, ja työn arvot. Nämä tekijät voivat aiheuttaa työuupumusta tai päinvastoin edistää työn imua. (Maslach & Leiter 2000, 2016.) Työkuormituksen vuorovaikutusmallin mukaan työn kuormittavuus ja epätasapaino henkilön ja työn välisessä hyvinvoinnissa johtavat uupumukseen kolmessa vaiheessa. (1) Epätasapaino työn vaatimusten ja henkilökohtaisten resurssien välillä, (2) uupuminen ja ahdistus tunnereaktiona, (3) muutokset asenteissa ja käytöksessä työtä kohtaan. (Maslach & Leiter 2000, 2016.) Työn imuun taas liittyy kolme hyvinvoinnin osa-alueita: tarmokkuus, omistautuminen ja uppoutuminen (Hakanen 2011, 38.)

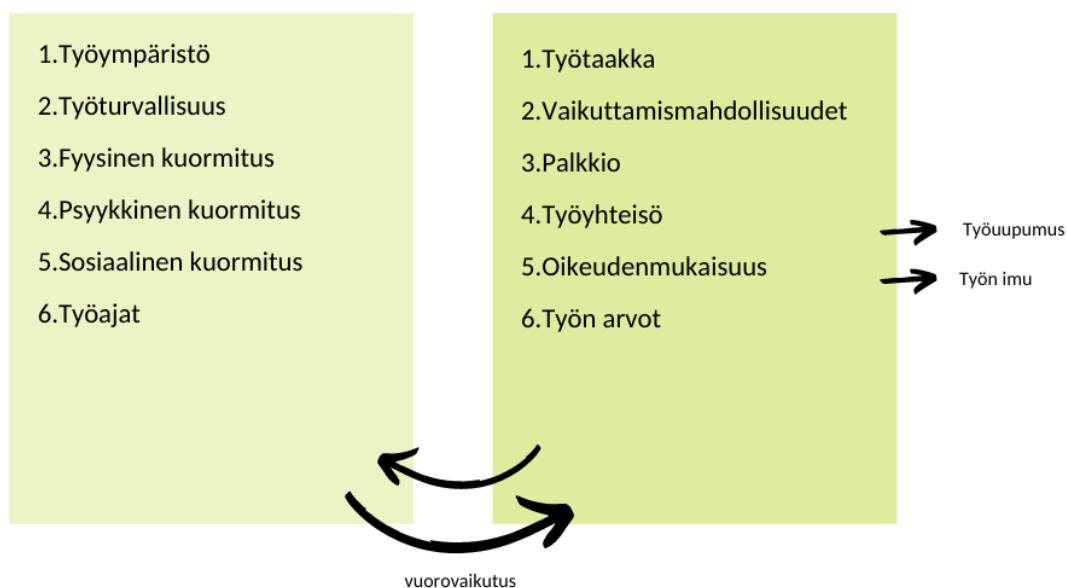
Tässä opinnäytetyössä on hyödynnetty työkuormituksen teoreettista viitekehystä aineiston keruussa ja analyysissä. Työkuormituksen vuorovaikutusmalli ja työn imun osa-alueet on myös otettu huomioon aineiston tarkastelussa, sekä tehdyissä johtopäätöksissä. Kuviossa 1 kuvataan työkuormituksen teoreettista viitekehystä, sekä kuormitustekijöiden vuorovaikutusta ja lopputuloksia, joita on kuljetettu opinnäytetyöprosessin mukana.

KUORMITUSTEKIJÄT

TIKKA (2015, 3)

TYÖKUORMITUKSEN RISKITEKIJÄT JA TYÖN IMUA EDISTÄVÄT TEKIJÄT

(MASLACH & LEITER 2000, 2016.)

Kuvio 1. Työkuormitus

4.2 Työkuormitus seksityössä

Tarkastelen tässä luvussa kolmea tutkimusta ja yhtä artikkelia. Aineistot valittiin seuraavaa kolmea perustelua käyttäen. Aineistot käsittelivät seksityöntekijöiden terveyttä ja hyvinvointia, ne oli vertaisarvioitu, ja niistä saatavaa tietoa pystyttiin käyttämään opinnäytetyön tarkastelussa ja vertailussa. Tutkimukset oli tehty Kanadassa, Australiassa ja Suomessa ja niissä korostuvat maakohtainen lainsäädäntö, sosioekonominen asema ja stigma. Tutkimusten perusteella seksityöhön liitetään erilaisia terveysriskejä, jotka ovat riippuvaisia tarjottavista palveluista sekä olosuhteista, joissa työtä tehdään. (Bennett ym. 2007, 257; Tähtinen 2021 7–8; Hubbard & Prior 2021.) Esittelen tässä luvussa seksityön työkuormituksesta aiemmin kerättyä tietoa näiden tutkimusten pohjalta.

Kanadassa tehdyssä haastattelututkimuksessa ”*Stressin kokemukset seksityössä ja arkielämässä*” (suom. itse) esille nousi työn vaikutus arjen rakenteisiin

sosiaalisesta, fyysisestä ja taloudellisesta näkökulmasta. Erityisen hankalaksi koettiin työn ja oman arjen yhteensovittaminen, etenkin jos seksityöntekijällä oli omia lapsia. (Bennett ym. 2007). Edellä mainittu huoli nousi esiin myös muissa tarkastelluissa tutkimuksissa. (Bennett ym. 2007, 267–268; Tähtinen 2021, 25; Hubbard & Prior 2012, 151.) Kuormitustekijät liittyivät lisäksi työyhteisöön, työn vaikuttavuuteen, työn ulkopuolisiin ihmissuhteisiin, sekä vaikutusmahdollisuuksiin työympäristöstä. (Bennett ym. 2007, 267–268.)

Australiassa tehdyssä tutkimuksessa *Poissa silmistä, poissa mielestä?*³ (Hubbard & Prior 2012) nousi esiin paljon samankaltaisia tekijöitä, joihin oli pyritty vastaamaan vaihtamalla työympäristö bordellista kotiin. Työn kotiin siirtämisellä ongelmiksi nousi työyhteisön puute ja turvattomuuden tunne, jotka tunnistetaan myös Suomessa seksityön ongelmiksi. (Hubbard & Prior 2012, 148–151; Tähtinen 2021, 9.) Erityisesti vapaaehtoisesti seksityötä harjoittavat suomalaiset tekevät töitä usein kotona. Suomessa tehty Tähtisen (2021) terveyteen painottuva tutkimus *Seksityöntekijöiden terveys ja terveyden edistäminen* nosti esiin seksityön psyykkisesti raskaan ja stressaavan puolen, monien vastaajien kokiessa elävänsä kaksoiselämää ja peläten työn paljastumista. Lisäksi työn intensiivisyys kuormitti seksityöntekijöitä. Fyysisinä kuormitustekijöinä Tähtinen toi esiin muun muassa nivelvaivat ja -rasitukset sekä lisääntyneet kausitautien tartunnat. (Tähtinen 2021, 25–28.) Tähtisen tutkimuksessa terveyden edistäminen liittyi näkyi terveellisessä ruokavaliossa, säännöllisissä elämäntavoissa ja vähäisessä päihteiden käytössä (2021, 40–41).

Artikkelissa *Työn laatu prostituutiossa ja seksityössä* (Adriaenssens ym. 2016) pohditaan seksityön tutkimisen keinoja ja näkökulmia. Artikkelin perusteella seksityön tutkiminen seksityöntekijän autonomian, tulojen ja työn järjestämisen kannalta kaipaa huomiota. Artikkelitekee laajan katsauksen seksityötutkimukseen sekä siinä käytettyihin tutkimusmenetelmiin. Artikkelissa tarkastelluissa tutkimuksissa esiin nousee kolme piirrettä: vahva suuntautuminen seksityöntekijöiden näkemukseen, seksityöntekijöitä tukevien organisaatioiden osallistumistaso, ja kamppailu eettisten ongelmien kanssa. (Adriaenssens ym. 2016.) Edellä mainitut

³ Out of sight, out of mind? Prostitution policy and the health, well-being, and safety of home-based sex workers

teemat ja piirteet nousivat esiin myös tässä opinnäytetyössä ja seksityön työkuormituksen teoriaosuuden rakentamisessa.

Seksityössä työkuormitusta on tarkasteltu kansainvälisesti eri näkökulmista, ja näihin tutkimuksiin perustuvaa tietoa on hyödynnetty tässä opinnäytetyössä. Tutkimukset ovat haastattelututkimuksia, jota perustellaan aiheen sensitiivisyydellä. Tutkimusten perusteella seksityön työkuormitus korreloi seksityöntekijän aseman ja työskentelyolosuhteiden kanssa. Tutkimuksien mukaan kuormituksen pääpiirteitä ovat stigma, vaikuttamismahdollisuudet ja työn fyysinen, psyykkinen, että sosiaalinen kuormitus. (Adriaenssens ym. 2016; Bennett ym. 2007; Hubbard & Prior 2012; Tähtinen 2021.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimusote on valikoitunut opinnäytetyön tutkimusongelman mukaan, ja se koostuu aineiston hankinta- sekä analyysimenetelmistä. Opinnäytetyön tutkimusote on laadullinen, ja aineisto on analysoitu sisällönanalyysin keinoin. Seuraavaksi avaan tutkimuksen toteutusta.

5.1 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valikoitui laadullinen, eli kvalitatiivinen tutkimus. Laadullinen tutkimus soveltuu parhaiten tilanteeseen, jossa tutkittavasta ilmiöstä ei ole paljoa tietoa, ja sen tavoitteena on selittää, ymmärtää ja tulkita tällaisia ilmiöitä. Tässä, yleensä ihmistieteissä käytettävässä tutkimusmenetelmässä, usein monitasoisuus ja monimutkaisuus nousevat päähaasteiksi. Tutkimus pohjautuu systemaattisuuteen sekä perusteellisuuteen, jotta tutkimusta ja sen onnistumista on mahdollista arvioida. (Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja 2021.) Laadullista tutkimusta kuvaillaan ihmistieteellisyyden lisäksi pehmeäksi ja tulkinnalliseksi, jonka vuoksi se soveltuu hyvin sosiaalialan ilmiöiden tutkimukseen. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmän valinta tapahtui ensisijaisesti tutkimuksen aihealinnan sensitiivisyyden perusteella. Laadullinen tutkimus luo ennen kaikkea yhteyden vaikeasti tavoiteltaviin seksityöntekijöihin. Laadulliselle tutkimukselle tyypillistä on tutkittavien ilmiöiden kokonaisvaltaisuuden korostaminen. Tutkijan on osattava poimia olennainen kokonaisuudesta, eikä tutkittavien joukko näin voi olla kovin suuri. Muutoin tulkintojen tekeminen vaikeutuu. Tässä opinnäytetyössä laadullisuus näkyy pienen otannan lisäksi tutkittavien omia näkemyksiä korostavassa haastattelussa. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Kvalitatiivisella tutkimuksella seksityöstä voi olla kilpailuetua, kun on kyse seksityöntekijöiden päätösten, ammatillisten mahdollisuuksien ja ongelmien analyysistä.

Laadullinen tutkimus voidaan jaotella empiiriseen ja teoreettiseen tutkimukseen, perustuen siihen, millainen tarkastelutapa ilmiötä kohtaan halutaan. Tämä opinnäytetyö on teoreettinen tutkimus, jonka keskiössä on kuitenkin kerätty aineisto, sekä sen hankinta- ja analysointimetodit, ja niiden jaottelu teoriaan. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Teoreettisessa tutkimuksessa korostuu tämän opinnäytetyön tarkoitus löytää seksityön kuormitustekijöitä perustuen työkuormituksen viitekehyyseen. Laadullisessa tutkimuksessa tuotettu tieto on aina jollain tasolla subjektiivista, sillä tutkija on päättänyt tutkimusasetelman oman tietonsa ja ymmärryksensä pohjalta. Vastaajat ovat myös vaikuttamassa tutkimuksen tuloksiin, sillä antavat tietoa omien saatavilla olevien käsitysten, merkitysten ja tutkimuksessa annettujen välineiden pohjalta. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Opinnäytetyöhön valitut haastateltavat seksityöntekijät on rajattu Suomessa asuviin ammattilaisiin ja harrastelijoihin. Haastattelut toteutettiin suomen kielellä, joka rajasi haastateltavia ennestään. Rajaus perustuu Kontulan (2008, 14) seksityön nelijakoon ammattimaisuuden ja maassa oleskelun perusteella. Tekijät vaikuttavat seksityöntekijän asemaan, valintoihin ja työskentelyolosuhteisiin (Kontula 2008, 14). Tutkimuksessa poiketaan Kontulan nelijaosta siten, ettei haastateltavien tarjoamia seksipalveluita ollut rajattu etukäteen.

5.2 Aineiston hankinta

Opinnäytetyössä esiintyvä aineisto kerättiin yksilöteemahaastatteluin, viittä eri seksityöntekijää haastatteleamalla. Kaikki haastatellut seksityöntekijät ovat Pro-tukipisteen asiakkaita. Haastattelujen (liite 3) lisäksi vastaajat täyttivät kirjallisen esitietolomakkeen ja suostumuksen (liite 2) haastattelujen yhteydessä. Esitietolomakkeella kerättyä tietoa hyödynnettiin aineiston analyysissä.

Lomaketta voidaan käyttää laadullisessa tutkimuksessa, jos sen avulla voidaan luokitella tutkimukseen vastanneita erilaisiin luokkiin (Tuomi & Sarajärvi 2018). Tässä opinnäytetyössä esitietolomakkeen tietoja hyödynnettiin haastatteluiden analyysissä ja haastateltavista yhteneväisyyksiä etsittäessä. Lomakkeeseen valittiin kysymyksiä, jotka olivat tutkimuksen tarkoituksen kannalta merkityksellisiä.

Aineisto kerättiin puolistrukturoidulla yksilöteemahaastattelulla. Tutkimuksessa tuodaan esille seksityöntekijöiden omia ajatuksia, kokemuksia ja mielipiteitä työkuormituksesta. Yksilöä kuullessa haastattelun etuna on, että voi toistaa kysymyksen, oikaista väärinkäsityksiä, selventää sanamuotoja ja käydä keskustelua haastateltavan kanssa. Puolistrukturoitu haastattelu tuo valmiudet vaihdella kysymyksen järjestystä, kun niin aiheelliseksi koetaan. Teemahaastattelulla pyritään rajaamaan teemoja ja tarkentavia kysymyksiä vastauksiin perustuen, jolloin voidaan korostaa haastateltavien tulkintoja. Teemahaastattelussa esitetään kysymyksiä etukäteen valituista teemoista, jotka perustuvat työkuormituksen viitekehukseen. Laadullisessa tutkimuksessa vuoropuhelussa ovat siis teoria, käsitteet ja aineistot. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Kaikki tutkimukseen osallistuvat haastateltiin yksitellen etukäteen sovittuina aikoina, ja kaikki haastattelut suunnitelman mukaisesti. Jokaiseen haastatteluun varattiin aikaa 60 minuuttia. Neljä haastattelua toteutettiin kasvokkain, ja yksi järjestettiin etäyhteydellä.

Teemahaastattelussa teemojen valinta edellyttää tutkijalta ennakkotietoa tutkimuksen kohteesta, jotta voidaan valita ilmiön mahdollisimman hyvin kattavat teemat. Teemahaastattelussa edetään yleensä teemasta tarkentaviin kysymyksiin, ja teeman sisällä käsitellään yksityiskohtaisia kysymyksiä. Tarkentavia kysymyksiä syntyy haastateltavan vastauksista, ja kun teemaa on tutkijan mielestä käsitelty riittävästi, voidaan siirtyä teemasta seuraavaan. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Opinnäytetyön ensimmäinen teema oli kuormitustekijät yleisesti. Toisena teemana käsiteltiin työkuormituksen riskitekijöitä, sekä imua edistäviä tekijöitä, ja tarkentavia kysymyksiä kysyttiin esimerkiksi työyhteisöstä, työn ja vapaa-ajan rajaamisesta sekä palkkiosta. Kolmas teema oli Pro-tukipisteen merkitys, jossa kysyttiin kokemuksia Pro-tukipisteen tarjoamasta tuesta ja toiveita toiminnalle.

Teemahaastattelussa on tutkijan vastuulla esittää kysymyksiä johdattelematta haastateltavaa. Johdattelevat kysymykset voivat kyseenalaistaa työn luotettavuuden ja vaikuttaa haastattelujen kulkuun merkittäväällä tavalla. Jokaista teemaa on käsiteltävä kattavasti, ja teeman tai osa-alueen pois jättäminen voidaan nähdä epäeettisenä. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Kaikilta tutkimukseen osallistuneilta kysyttiin samat suunnitellut kysymykset, joiden lisäksi kysyttiin tarkentavia kysymyksiä, joiden kohdalla huomioitiin johdattelun mahdollisuus ja eettinen tutkimus-

sen toteutuminen. Suhteellisen tuntemattoman asiakasryhmän käsittely vaatii tutkijalta erityistä tarkkaavaisuutta aineiston keruussa, esimerkiksi kysymysten asettelussa sekä ennakkoluulojen tunnistamisessa, ja niiden pitämisessä erillään tutkimuksesta. Tarkkaavaisuutta harjoitetaan tutkimusprosessin ajan tapahtuvan reflektion ja eettisen pohdinnan keinoin. (Tuomi & Sarajärvi 2018.).

Haastattelut äänitettiin ja litteroitiin luotettavuuden takaamiseksi, jonka jälkeen aineisto oli valmiina analysoitavaksi. Litterointi tarkoittaa äänitallenteen tekstimuotoon muuttamista ja tutkimusongelma määrää litteroinnin tarkkuuden. Tässä opinnäytetyössä yksityiskohtainen litterointi ei ollut tarpeellista, sillä tutkimuksessa keskityttiin asiasisällön analyysiin. Haastateltavan puheen litteroinnin lisäksi tärkeää on litteroida haastattelijoiden puheenvuorot, jotta voidaan tarkastella kysymyksenasettelujen vaikutuksia vastauksiin, kuten esimerkiksi edellä mainittua johdattelun mahdollisuutta. (Kallio n.d.)

5.3 Aineiston analysointi

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineistoa analysoidaan koko aineistonkeruuvaiheen ajan. Kaikki analyysimenetelmät, joita laadullisessa tutkimuksessa käytetään, pohjautuvat sisällönanalyysiin. Sisällönanalyysi voidaan luokitella kolmella tavalla; teoriapohjaiseen, aineistolähtöiseen tai molemmista lähtöisin olevaan analyysiin. Laadullinen aineiston analyysi on vaativa prosessi, ja sen tarkoitus on antaa selkeä kuva ilmiöstä tiiviissä muodossa, oleellisia tietoja karsimatta. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Tutkimuksen aineistoa analysoin deduktiivisena sisällönanalyysinä, jossa teoria ohjaa analyysiä, ja aineistosta nostetaan esiin tutkimuksen keskeisimmät asiat riippumatta aikaisemmista tutkimuksista (Tuomi & Sarajärvi 2018). Tämä analyysimenetelmä sopii opinnäytetyöni haastatteluiden analysointiin siksi, ettei tutkitavasta ilmiöstä, eli työkuormituksesta, on laajamittaista aiempaa tutkimustietoa, ja tarkoituksena on kerätä perustietoa seksityössä ilmentyvistä kuormituksesta. Opinnäytetyössä toistuvat teemat analyysissa jäsennetään opinnäytetyön teorian

mukaisesti. Haasteena teorialähtöisessä sisällönanalyysissä on, että kerätty aineisto saadaan järjestettyä tutkijan johtopäätöksiä varten. Keskeistä on se, poimitaanko aineistosta asioita tai ilmauksia teorian mukana, vai lähestytäänkö aineistoa sen ehdoilla. Viimeisessä vaihtoehdoissa aineisto pakotetaan vasta analyysin edetessä sopivaksi katsottuun teoriaan. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Teoriaohjaavan analyysin periaatteen mukaisesti tutkimuksen teoreettiset lähtökohdat ovat apuna analyysissä ja teoreettiset kytkennät esitetään tutkimuksen alussa. Tavoitteena ei ole testata olemassa olevaa teoreettista mallia, vaan tuoda teoreettisesta viitekehystä käsin uudenlaisia ajatuksia ja tulkintaa. Aineiston analyysin alussa edetään aineistolähtöisesti, mutta mukaan otetaan myöhemmin teoreettinen viitekehys. Teoreettinen viitekehys toimii siten ajatteluprosessin apuna, kun aineistoa tarkastellaan. Teoriaohjaavassa analyysissä yläluokat tuodaan valmiina teoriasta ja alaluokat muodostuvat aineiston perusteella. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Tässä tutkimuksessa lähtökohtina ovat esitellyt teoreettiset näkemykset koskien työkuormitusta, joita sovellan analyysissä. Analyysia täydennetään aineistolähtöisesti, jolloin teoriaohjaava analyysi on tutkimusote.

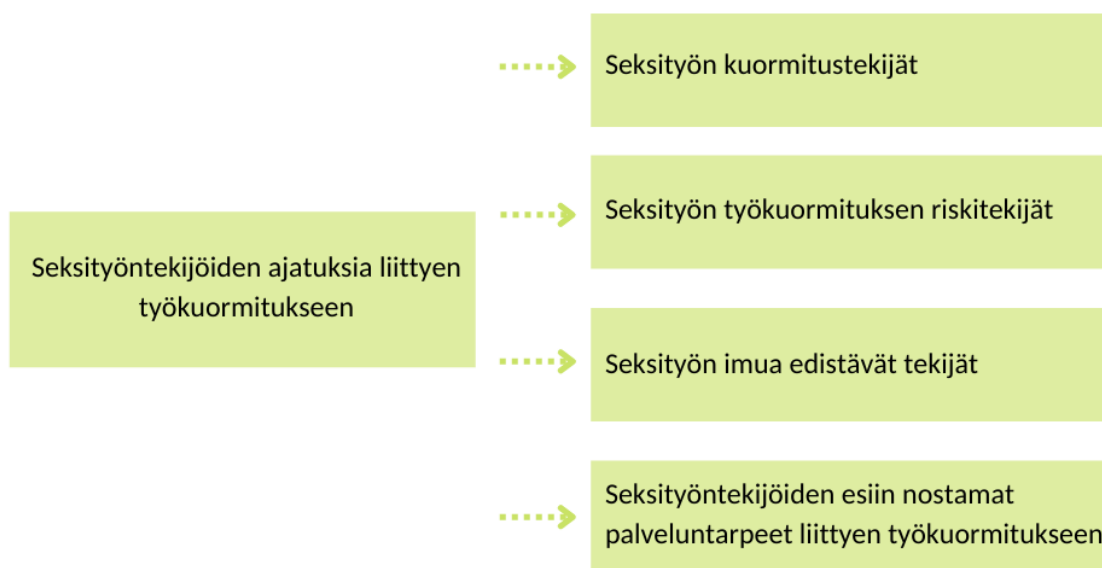
Tutkimukseen osallistui viisi seksityöntekijää, ja kerätystä aineistosta koottiin ensiksi alkuperäisilmaukset yhteen. Ilmausten keräämisen jälkeen ne jaoteltiin alaluokkiin ja alkuperäisiä ilmauksia pelkistettiin. Alaluokkia muodostui runsaasti, ja pääluokkien muodostamisen prosessin apuna käytettiin työkuormituksen teoriapohjaa. Teorian avulla ilmaukset saatiin jaoteltua ensimmäiseksi kuormitustekijöihin, joiden välillä vuorovaikutusta esiintyi paljon. Kuormitustekijät olivat selkeästi jaettavissa yläluokkiin ja niiden pääluokkiin. Toiseksi ilmaukset luokiteltiin viitekehysten mukaan riskitekijöihin, eli kuormitusta ilmentäviin, usein negatiivissävytteisiin ajatuksiin kuormituksesta. Kolmas luokka muodostui työn imua edistävästä tekijöistä, eli kuormitusta vähentävistä, usein positiivissävytteisistä ajatuksista kuormituksesta. Neljäs luokka kerättiin palveluntarpeista. Viimeiseksi pääluokat kerättiin yhteen suureen yläluokkaan. Vaiheiden avulla saatiin lopullinen ryhmittely aineistosta, joka vastaa tutkimuskysymyksiin ja tutkimuksen tarkoitukseen. Kuvio 2 havainnollistaa tehtyä aineiston luokittelua.

Kuvio 2. Tutkimusaineiston luokittelu

6 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimustuloksina esitellään, millaisia ajatuksia ja palveluntarpeita seksityöntekijät ottavat esiin seksityön työkuormitusta käsittelevässä haastattelussa. Tutkimuksen aineisto kerättiin esitietolomakkeella ja yksilöteemahaastattelulla. Seuraavissa kappaleissa esitellään ja avataan tutkimuksen tulokset tehdyn luokittelun perusteella (Kuvio 3).

Kuvio 3. Tutkimustulosten luokittelu

6.1 Seksityöntekijöiden ajatuksia työkuormituksesta yleisesti

Haastateltavista seksityöntekijöistä kaikki identifioivat itsensä naisiksi. Kolme haastateltavaa oli 18–25-vuotiaita, yksi oli 26–40-vuotias ja yksi oli 41–55-vuotias. Haastateltavista kaksi oli tehnyt seksityötä 1–3 vuotta, kaksi 4–7 vuotta ja yksi yli kahdeksan vuotta. Haastattelujen esitietolomakkeista kerätystä aineiston perusteella tein seuraavia päätelmiä. (1) Esitietolomakkeessa kysytyjen tietojen ei voi väittää korreloivan suoraan haastateltavien esiin nostamien kuormitustekijöiden kanssa. (2) Uran edetessä haastatteluissa vaikutti nousevan enemmän esiin näkökulmia seksityöhön ja työn kuormittavuuteen. (3) Haastateltavan ikä

vaikutti mahdollisesti stigman kokemuksiin ja ajatuksiin siitä. Kaikki haastateltavat kertoivat tehneensä työurallaan full-service-seksityötä sekä nettiseksityötä, kuten eroottista sisältöä tai pornografiaa. Haastateltavista kaksi kertoi tehneensä lisäksi strippausta sekä sokerideittailua, ja kaksi eroottista hierontaa sekä domi-nointia.

Aineiston yhdeksi yhdistäväksi teoreettiseksi yläluokaksi nousi esiin ensisijainen tutkimuskysymys, eli seksityön kuormitustekijät. Kuormitustekijöitä on eritelty haastatteluissa esiin nousseiden teemojen perusteella. Kuormitustekijöitä tarkas-telemalla havainnoidaan työn sujumista, työkykyä ja työntekijän terveyttä (Han-nonen & Sormunen 2019, 4).

Haastateltavista kaikki korostivat omia vaikuttamismahdollisuuksiaan. Haastatel-tavat halusivat tuoda esiin sitä, kuinka työssä saa valita palkkion, milloin, miten ja kenelle työtä haluaa tehdä. Lisäksi työn kuormitustekijöistä yleisimpänä koros-tui asiakkaiden rooli sekä positiivisesti, että negatiivisesti. Positiivisena kuormi-tustekijänä korostui asiakassuhteiden merkitys ja kivat asiakkaat. Negatiivisena yhteydenpito asiakkaisiin sekä muu näkymätön työ, joka koetaan myös työn ja vapaa-ajan rajaamisen kannalta vaikeaksi. Näkymättömällä työllä tarkoitetaan kaikkea sitä, mikä tapahtuu fyysisten asiakaskontaktien ulkopuolella. Kuormitus-tekijöiden analyysistä hankalaa tekee niiden vuorovaikutteisuus toisiinsa, joka näkyy henkilön ja työn välisessä tasapainossa (Maslach & Leiter 2000, 2016).

Aikatauluttaminen, milloin haluan tehdä töitä, miten haluan tehdä töitä, millasii asiakkaita haluan ottaa vastaan, sehän on tosi iso juttu, mil-lasii töitä mä haluan tehdä. Voin lukee jostain spostista ja olla silleen no tää juttu ei yhtään innosta mua ja sanon et parempi et etit jonkun toisen palveluntarjoajan. Saan ihan ite valita keitä mun asiakkaat on, miten mä teen töitä, mitä mä velotan siitä.

Kaikki haastateltavat tuovat esiin kuormitustekijänä seksityön stigman ja ovat tun-nistaneet elämästään tilanteita, joihin se on vaikuttanut. Neljä vastaajista kokee stigman riskitekijöiden lisäksi työn imua edistävää stigmavapautta ja voimaantu-mista stigmasta. Esitietolomakkeen tietoja vertailtaessa voidaan todeta, että iäk-käämmillä haastateltavilla oli enemmän negatiivisia kokemuksia stigman vaiku-tuksista elämäään. Työssäolovuodet eivät tutkimuksen perusteella korreloineet stigman kokemuksen kanssa, mutta henkilöt, jotka olivat puhuneet seksityöstä

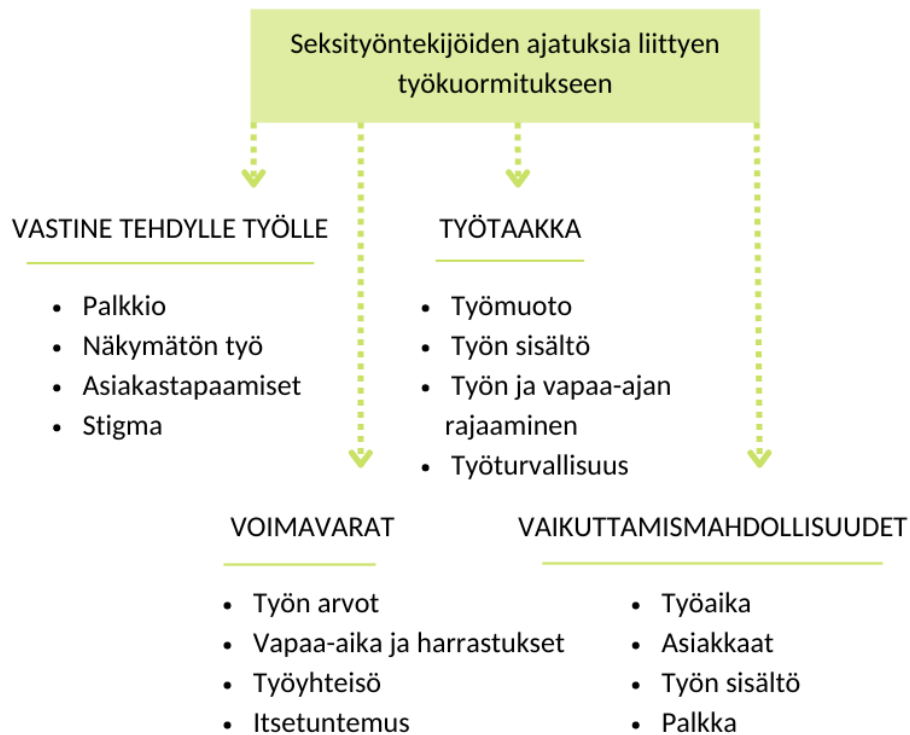
muille kuin kollegoille, eivät enää kokeneet stigmaa työkuormituksen riskitekijänä. Stigman kokemukset olivat siis osittain myös voimaannuttavia tai muulla tavoin positiivisia.

Tienaa nii hyvin että ei mua sitten kiinnosta teidän stigmat että ihan sama. Koen että siitä kuuluiskin maksaa, tulee riittävä korvaus. Siihen nähden että mitä täytyy käydä läpi.

Kaikkia haastateltavia pyydettiin haastattelutilanteen alussa kertomaan omia ajatuksia työkuormituksesta. Suurin osa vertasi oman työn kuormittavuutta muihin töihin, ja pohti henkilökohtaista jaksamista työssä. Kaikissa haastattelussa nousi esiin sekä kuormituksen riskitekijöitä, että työn imua edistäviä tekijöitä.

6.2 Seksityössä esiin nousevia kuormitustekijöitä

Seksityöntekijöiden haastatteluissa esiin nostamat kuormitustekijät jakautuivat analyysissa neljään yläluokkaan, jotka ovat (1) vastine tehdylle työlle, (2) työtaakka, (3) voimavarat ja (4) vaikuttamismahdollisuudet. Aineiston yläluokat voidaan jakaa vielä neljään alaluokkaan. (Kuvio 3.) Alaluokissa ilmenee kuormitustekijöiden vuorovaikutteisuus, ja niiden analyysissa voi huomata, että sama kuormitustekijä voi sekä lisätä, että vähentää kuormitusta työssä, tai olla yhteydessä muihin kuormitustekijöihin.

Kuvio 4. Seksityöntekijöiden ajatuksia liittyen työkuormitukseen

Vastine tehdylle työlle. Vastine tehdylle työlle nousi haastatteluissa esiin palkkion, näkymättömän työn, asiakastapaamisten sekä stigman näkökulmista. Aineistossa korostuu riittävän palkkion merkitys ja asiakastapaamisten sekä asiakassuhteiden merkityksellisyys. Vastineeseen liitetään myös näkymättömän työn suuri määrä ja stigman kokemukset. Vastine viittaa siihen, että työssä on sekä aineellisia palkintoja, että mahdollisuuksia sisäiseen tyytyväisyyteen. Riittämätön tunnustus ja palkitseminen altistaa työuupumukselle, koska se vähentää työstä koettua merkityksellisyyttä, ja työn arvokkuuden tunnetta. (Leiter & Maslach 2016.)

Todellakin. Saan vastinetta niin, niinku koska saan itse päättää mun palkan, mä oon päättäny palkan sellaseksi että mä todellakin koen että mun työpanoksella saan sitä mitä mä ansaitseen. Ja sit asiakkaat arvostaa ihan tosi paljon, niiltä tulee päivittäin tosi ihanaa palautetta, ne laittaa yleensä– iso osa laittaa viestiä heti tapaamisen jälkeen et kiitos oli ihanaa ja nyt jaksaa taas ja oli kiva ku kuuntelit tai toi oli tosi niinku– aina jotain tosi kivaa sanottavaa tulee. En oo ikinä tämmönessä asiakaspalveluroolissa saanut näin ihanaa suoraa palautetta ja näin paljon kokenut et mun työllä on merkitystä ja mä saan arvostusta. Ite nautin siitä tosi paljon myös, siitä interaktiosta mikä mulla on asiakkaitten kanssa.

Kaikki haastateltavat kertovat kokevan tienaavansa hyvin. Eroja palkkiossa kerrotaan olevan työmuodon mukaan ja aineistossa palkka nousee esiin eri näkökulmista. Haastateltavista osa kokee työn helpoksi, ja näissä keskusteluissa esiin nousee tunne siitä, että työlle saadaan mahdollisesti liikaa palkkiota. Toisaalta haastateltavat taas korostavat palkkion vastaavan hyvin tehtyä ja laadukasta työtä. Nämä kokemukset ovat aiheuttaneet ristiriitaisia tunteita työntekijöiden keskuudessa. Aineiston mukaan kaikki haastateltavat ovat pohtineet rahallista palkkiota, sen merkitystä työlle sekä seksin alan rahallista houkuttavuutta. Palkkioon liittyy palkan lisäksi mahdollisuudet sisäiseen tyytyväisyyteen, jota koetaan haastatteluiden mukaan muun muassa hyvän palautteen sekä työn merkityksellisyyden kokemuksien myötä. Palkkio ja siihen liittyvät päätökset luovat haastateltajien perusteella seksityöntekijöille tunteen siitä, että työstä saa vastinetta, johon kuuluu myös omat hyvät vaikuttamismahdollisuudet. Päinvastoin riittämätön palkkio lisää kuormitusta työssä. Aineistosta ei noussut esiin muu vastikkeellinen seksi.

Ensinnäkin se rahallinen puoli, mutta jos sitä rahallista puolta ei ajattele, niin jotkut tosi tosi positiiviset asiakastapaamiset jättää niin hyvän mielen. Siis niin hyvän mielen. Tiiäks se et kun pääsee auttaa jotain tyyppii.

Neljä haastateltavaa viidestä nosti esiin seksityössä tapahtuvan näkymättömän työn määrän. Aineiston mukaan näkymätöntä työtä on esimerkiksi markkinointi, asiakkaille vastailu ja asiakkaiden seulonta, ulkonäöstä huolehtiminen, sosiaalisten medioiden ja nettisivujen, kuten OnlyFansin ylläpito, oman yrityksen pyöritys ja siihen liittyvät paperityöt sekä kehittyminen työssä. Näkymätön työ koetaan kuormittavaksi sekä vaikeasti rajattavaksi. Aineiston perusteella näkymättömän työn määrä seksin alalla on suuri ja vaikuttaa paljon työstä koettuun kuormitukseen sekä saatuun vastineeseen työstä. Haastateltavat kertovat laskevansa näkymättömän työn osaksi asiakkailta saatua palkkaa. Näkymättömästä työstä koettu vastine vaihtelee paljon, riippuen kyseessä olevasta työtehtävästä ja sen palkkiosta. Esimerkiksi uusille asiakkaille viestittelyyn käytetty aika nähdään kannattavana ainoastaan, kun päädytään asiakastapaamiseen ja näin palkkion saantiin.

Aineiston perusteella asiakassuhteet ja niistä koettu vastine sekä merkityksellisyys vaihtelee riippuen asiakkaasta sekä tapaamisen sisällöstä. Asiakastapaamisista vastinetta eniten saadaan vakituisista ja kivoista asiakkaista, sekä helppoksi koetusta työstä. Helppoon työhön kuuluvat haastateltavien mukaan kevyet asiakastapaamiset, sekä asiakkaat, jotka ovat mukavia, joiden kanssa voi käydä keskusteluita ja jotka ovat omien arvojen mukaisia. Asiakastapaamisten pituuksien preferenssit vaihtelevat työntekijän mukaan. Kaikki haastateltavat kertoivat kokevansa työn merkityksellisesti, ja asiakassuhteet sekä asiakkaiden antaman positiivisen palautteen itselleen tärkeiksi. Vähiten vastinetta työstä saadaan aineiston mukaan asiakkaista, jotka käyttäytyvät huonosti, uhkaavasti tai ovat epäasiallisia. Jotkut asiakkaat koetaan myös sosiaalisesti tai fyysisesti kuormittaviksi tapaamisen sisällön perusteella. Kokemukset asiakastapaamisista vaihtelevat paljon seksityöntekijöiden välillä, ja samankaltaiset kokemukset herättävät erilaisia tunteita. Aineiston perusteella vähemmän aikaa seksityötä tehneet nostivat enemmän esiin huonoja asiakaskokemuksia.

Mulla jää sellanen niinku tosi positiivinen fiilis yleensä sellasen hyvän asiakaskohtaamisen jälkeen. Mä saan sellaista sosiaalista– tulee semmonen fiilis ku jos näkee jotain hyvää ystävää ja sen jälkeen on hirveen energinen olo. – – Yleensä seksin jälkeen tai sitä ennen on sellanen hetki et vaikka vaan makoillaan siinä sängyllä ja he uskoutuu jostain asiasta ja saatetaan käydä jotain mielenkiintoisia keskusteluita. Se on mulle hirvittävän kiehtovaa. Musta on hirveen kiehtovaa tutustua heidän elämiinsä sen verran mitä ne uskaltaa ja haluaa mulle jakaa. Koska se on tavallaan semmonen maailma mihin muutoin ei saa hirveenä kosketusta. He kokee että tää ei liiku näiden seinien ulkopuolelle minnekkään, joten he uskaltaa kertoa mulle asioita. Se että saan olla se henkilö jolle nää asiakkaat uskoutuu niistä asioista mitä he ei oo uskaltanu kenellekkään kertoa, vaikka heidän avioeroon liittyvistä hankalista tilanteista ja epävarmuuksista ja tällaisista. Siitä tulee mulle tosi hyvä olo.

Kaikki haastateltavat kertoivat omista stigman ja sen tuottaman häpeän, sekä toisaalta stigmavapauden ja voimaantumisen kokemuksista. Neljä haastateltavaa olivat kokeneet stigmapuolustusta sosiaalista kuormitusta, koska eivät olleet kertoneet kaikille läheisilleen seksityöstä tai siihen liittyvistä työmuodoista. Erityisesti full-service-seksityön stigma nousi muita työmuotoja enemmän esille. Aineistosta nousi esiin, että seksityöstä puhuminen ja siitä kertominen läheisille vähensi stigman kokemuksia, helpottaen yksityiselämää sekä työntekoa. Kertomisen koettiin rajaavan ulkopuolelle kuormittavia ihmissuhteita ja ihmisiä, joilla on negatiivinen

mielipide seksityöntekijöistä. Kaikki haastateltavat kertoivat myös stigmavapauden kokemuksista, ja kolme haastateltavaa kertoi, ettei haastattelun hetkellä koe kärsivänsä stigmasta. Stigman kokemukset ovat siis vastineen kannalta kaksija-koisia, toisaalta luoden merkityksellisyyttä ja toisaalta vähentäen mahdollisuuksia sisäiseen tyytyväisyyteen.

Työtaakka. Työtaakka esiintyi aineistossa työmuodon, työn sisällön, työn ja vapaa-ajan rajaamisen, sekä työturvallisuuden perspektiiveistä. Työmuodoilla tarkoitetaan seksityöntekijöiden haastatteluissa esiintyneitä eri työmuotoja: netti-seksityötä, sokerideittailua, strippausta, eroottista hierontaa, ja full-service-seksityötä. Työn sisältö nousi aineistosta esiin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen työkuormituksen erilaisina kokemuksina. Työtaakkaan liitettiin työn ja vapaa-ajan rajaamisen sekä työturvallisuuden kokemuksia. Työtaakka tarkoittaa ihmisen kykyä vastata työn vaatimukseen. Kuormituksessa työtaakka näkyy mahdollisuuksissa levätä, palautua ja palauttaa tasapaino. Kestävä ja hallittava työtaakka tarjoaa mahdollisuuksia hyödyntää, sekä hioa olemassa olevia taitoja, sekä tehostaa uusia toiminta-alueita. (Leiter & Maslach 2016.)

Työmuotojen välillä kuormitusta koettiin eri tavoilla. Työmuodoista esiin nostettiin erityisesti strippaamisen ja full-service-seksityön työtaakka. Työmuodoissa tapahtuvassa kuormituksessa ja koetussa työtaakassa oli vaihtelevuutta muun muassa tehtävän työn palkkion, määrän sekä fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kuormituksen mukaan. Aineiston perusteella strippaamisesta nostettiin esiin erityisesti epävarman palkan, ja fyysisen kuormituksen aiheuttama työtaakka, joka nousi esiin myös eroottista hierontaa tekevilla. Nettiseksityö koettiin kuormittavaksi työn määrän vuoksi: *”On enemmän painetta että pitäis olla saatavissa joka päivä.”* Sokerideittailun taas kerrottiin olevan vakaata, hyväpalkkaista ja helppoa työtä verrattuna muihin seksityön muotoihin. Aineistosta esiin nousi, että full-service-seksityö ja eroottinen hieronta mahdollistavat paremmin esimerkiksi levon ja palautumisen kuin nettityö, jolloin koettiin mahdollisuuksia kehittyä. Full-service-seksityön työtaakan hallittavuus voidaan myös liittää siihen, miksi useat tekevät lisäksi muita työn muotoja. *”Tuntuu välillä että voiks tää nyt olla näin helppoa tää työn ((eroottinen hieronta)) tekeminen.”* Haastatteluissa esiin nousi siis monipuolisesti kokemuksia työtaakasta riippuen tehdystä työmuodosta.

Siinä kun asiakkaita tapaa ja seksiin menee aika lyhyt aika, et jos vietät jonkun kanssa tunnin tai kaks tuntii, ei sitä seksii oo oikeesti niin iso osa siitä tapaamisesta. Loppujen lopuksi siinä tulee puhuttua aika paljon ja sit siinä tulee paljon kuunneltuu niitten asiakkaiden ongelmia ja eri asioita. Yrittää olla kuuntelevana korvana ja tukemassa. Ne osaa olla psyykkisesti kuormittavia.

Työn sisältöön kuuluu työtaakan näkökulmasta sosiaalisen, fyysisen ja psyykkisen kuormituksen kokemuksia. Fyysiseen kuormitukseen liitettiin seksityössä muun muassa seksin määrä, seksiasennot ja työergonomia. Fyysinen työtaakka koettiin usein merkittäväksi, ja työntekijöille oli tärkeää omata keinoja sen hillitsemiseen. Näihin keinoihin kuului esimerkiksi liukuvoiteen käyttö. Haastatteluissa sosiaalinen ja psyykinen kuormitus olivat paljon vuorovaikutuksessa ja jopa sekoittuivat keskenään. Sosiaalinen ja psyykinen kuormitus olivat vuorovaikutuksessa kuormitustekijöistä muun muassa työmuotojen, stigman ja asiakastapaamisten kanssa. Työn sisällöstä nostettiin jokaisessa haastattelussa esiin useita kuormitustekijöitä, jotka vaikuttavat henkilön kykyyn vastata työn vaatimuksiin. Vaikuttamismahdollisuudet työssä antoivat kuitenkin mahdollisuuden levolle sekä palautumiselle.

Kaikki vastaajat kertovat kokevansa työn ja vapaa-ajan rajaamisen vaikeaksi. Eri-tyyppisen vaikeaksi koettiin näkymättömän työn ja nettiseksityön rajaaminen. Kolme vastaajista kertoo, että näkymättömän taustalla tapahtuva työ ja erityisesti työpuhelimien päivystämisen ovat elämäntapa ja osana päivittäisiä rutiineja. Työpuhelimien päivystämisen erityisesti koettiin liittyvän työn mielekkyyteen: *”Tykkään mun työstä tosi paljon, haluan olla siinä tosi hyvä ja haluan kehittyä ja tienaa hyvin.”* Näkymättömän työn muodoista ne, joista ei saada palkkaa, kuormittavat aineiston perusteella eniten. Työtaakan näkökulmasta työn rajaamisen ongelmat vaikeuttivat työ- ja vapaa-ajan erottamista toisistaan. Esimerkiksi harrastusten ja työn koettiin nivoutuvan yhteen. Työn ja vapaa-ajan rajaamiseen liittyvistä haasteista huolimatta suurin osa haastateltavista kuitenkin koki työtaakan sopivaksi.

Mul on eriksee työpuhelin ja niinku oma puhelin, se auttaa tosi paljon. Mä oon nyt koittanu ettii semmosii harrastuksia joissa ei voi niinku voi olla mitenkää hyödyllisii töiden kannalta. Ku mä teen nykyään myös OnlyFansia niin helposti jos käy vaikka metsässä kävelyllä nii tulee otettuu sit jotain kuvii samalla. Ja nyt mä oon alkanu käymään paljon vesijumppaamassa ja tollasta missä ei voi kuvata ja niinku on varmasti pois siitä työmentaliteetistä.

Kaikki haastateltavat kertoivat kokevansa tällä hetkellä työnsä turvalliseksi. Turvallisimmaksi vaihtoehdoksi koettiin kotona tai muussa asunnossa työskentely. Kaikki kotona työskentelevät hyödynsivät joitain varotoimia turvallisuuden tunteen lisäämiseksi. Osassa haastatteluista huonona puolena kotona työskentelestä esiin nousi työn yksinäisyys. Kaksi haastateltavaa kertoivat työssä kokevastaan uhkaavasta tilanteesta asiakkaan kanssa. Näissä tilanteissa erityisesti kollegoiden ja läheisten tuki koettiin tärkeäksi. Työturvallisuuden pohtiminen ja varotoimien tekeminen lisäsivät aineiston perusteella työtaakan kokemuksia. Eri-tyisesti turvattomat tilanteet vaikeuttivat lepoa ja palautumista työstä.

Voimavarat. Voimavarat helpottavat ja edistävät positiivisesti arjessa selviytymistä, antaen tukea ja voimaa (Terveyskylä 2020). Aineistossa voimavarat nousivat esiin työn arvojen, vapaa-ajan ja harrastusten, työyhteisön ja itsetuntemuksen näkökulmista. Kaikki haastateltavat osasivat nimetä useita voimavaroja työhönsä ja tunnistaa niitä tekijöitä, mihin ne mahdollisesti työssä vaikuttavat. Voimavaroja pidettiin aineiston perusteella tärkeinä ja niiden koettiin lisäävän jaksamista työssä. Voimavarojen vähäisyys voi johtaa uupumukseen ja väsymykseen, tai kokemukseen omasta riittämättömyydestä. Voimavarakeskeinen ajattelu perustuu myönteiseen tapaan kohdata kuormittavia tilanteita. (Terveyskylä 2020.)

Työn arvot liittyvät työn vetovoimaan ja sen perusteella koettuun motivaatioon työssä. Aineiston perusteella kaikki haastateltavat kokivat saavansa tehdä työtä arvojensa mukaan, ja kokemus lisäsi voimavaroja työn tekoon. Työssä toteutuviksi arvoiksi nostettiin esiin muun muassa ekologisuus, yhteenkuuluvuus, läheisyys, luottamuksellisuus ja avoinmielisyys. Vaikuttamismahdollisuudet omaan työhön myös mahdollistivat yhä paremmin omien arvojen mukaisen työn, sillä työntekijät pystyvät valitsemaan esimerkiksi asiakkaansa sekä työnsä sisällön. Kolme haastateltavaa nosti lisäksi esiin joitakin arvoriitioita. Arvoriitioita useimmin koettiin kumppaniaan pettävästä asiakkaista.

Loppupeleissä, jos tää ois mun omien arvojen vastaista niin en mä tekis sitä. Oon tosi onneksaassa tilanteessa et voin valita mitä mä teen.

Voimavaroista vapaa-aika ja harrastukset nousivat esiin jokaisessa haastattelussa. Seksityöntekijöiden vaikuttamismahdollisuudet olivat vuorovaikutuksessa vapaa-aikaan ja harrastuksiin, sillä niiden vuoksi haastateltavat kokivat saavansa itse säädellä oman vapaa-aikansa määrää. Vapaa-aika ja harrastukset koettiin aineiston perusteella tärkeinä ja niiden kerrottiin tuovan elämään rytmiä, tasapainoa ja mielekkyyttä, sekä joillekin inspiraatiota työhön. Osa haastateltavista koki, että arki pyörii enemmän harrastuksen ympärillä, ja töitä tehdään sen mukaisesti. Yksi haastateltava taas kertoi, että tekee töitä hänen kotikaupunkinsa ulkopuolella, ja viettää kotikaupungissa vapaa-aikaa ystävien sekä harrastusten parissa. Voimavaroina vapaa-aika ja harrastukset liittyivät siis paljon seksityöhön ja seksityöntekijöiden kuormitukseen, ja niiden avulla myös rajattiin työtä.

Kaikki haastateltavat pitivät työyhteisöä merkittävänä voimavarana. Neljä haastateltavaa koki saavansa kollegoilta merkittävää tukea koskien työtä ja sen kuormitusta. Näissä neljässä haastattelussa kerrottiin myös Pro-tukipisteen merkityksestä liittyen suhteiden luomiseen kollegoiden kanssa. Pro-tukipisteen toiminnasta esimerkiksi yhteisöllinen toiminta ja discord-kanava nostettiin esiin. Yksi haastateltava kertoi, että koki olonsa työssä yksinäiseksi. Työyhteisöön pääsemistä oli hänen mukaansa vaikeuttanut koronan aikana seksityön aloittaminen. Muissakin haastattelussa kerrottiin seksityön yksinäisestä luonteesta, jonka vuoksi työyhteisön olemassaoloa pidettiin erityisen tärkeänä.

*Meillä on tosi hyvä kollegaverkosto. Seksityö osaa olla tosi yksinäistä työtä, mut ei tää mulle kyllä oo. Toki sää teet töitä yksin, mutta sit taas mulla on yks kollega jonka kaa viestitellään joka päivä koko ajan. Kollegat osaa olla– tai ku stigman aiheuttamaa syrjintää tulee niin paljon sivimaailmassa, niin ei me keskenään olla sellasii. Me ollaan- kollegat on aika avosylisii ja avoinmielisii ihmisii ja tukee toisi-
aan.*

Kolme haastateltavaa nosti voimavaroista esiin itsetuntemuksen, joka auttaa ylläpitämään jaksamista työssä. Omien rajojen luominen, tunnistaminen ja ylläpitäminen liittyi aineiston mukaan muun muassa työturvallisuuteen, työrooliin ja työssä esiintyvien kuormitustekijöiden tunnistamiseen. Itsetuntemus liittyi lisäksi haastateltavien mukaan paljon seksityöhön ja alalla pysymiseen. Työntekijät kertovat, että lepo ja omien voimavarojen tunteminen ennaltaehkäisee työssä väsymistä.

Vaikuttamismahdollisuudet. Aineistossa seksityöntekijöiden vaikuttamismahdollisuuksista puhuttiin paljon, ja ne korostuivat seksityön suurimpana työn imua edistävänä tekijänä. Vaikuttamismahdollisuudet nousivat esiin kaikissa haastattelussa, erityisesti neljästä näkökulmasta. Seksityöntekijät kertoivat, että saavat päättää työajoista, vastaanotettavista asiakkaista, työn sisällöstä ja omasta palkastaan. ”*Se on niin joustavaa, voi tavallaan tehdä ihan mitä halua.*” Vaikuttamismahdollisuuksien näkökulmasta työn sisällöllä tarkoitetaan kaikkea sitä, mitä asiakkaan kanssa tehdään tapaamisen aikana. Vaikuttamismahdollisuuksien ja uupumisen sekä työn imun välillä on havaittu selkeä yhteys. Kun työntekijöillä on kyky vaikuttaa työhönsä ja siitä tehtäviin päätöksiin, harjoittaa ammatillista itseenäisyyttä, ja käyttää resursseja tehokkaan työn tekemiseen, työntekijät kokevat todennäköisemmin sitoutumista työhön. (Leiter & Maslach 2016.)

Koen että pystyn vaikuttamaan ihan kaikkeen mun työssä. Saan tasan-tarkkaan päättää mitä en tee, ja mitä mä teen. Minkälaisia asiakkaita otan vastaan, minkälaisia asiakkaita en ota vastaan, miten teen työtä, miten suojelen omaa hyvinvointia. Rakentaa omat aikataulut, voin päättää että nyt tänään käytän kaksi tuntia että vastaan viesteihin, sit otan kolme asiakasta, mut sit jos se tilanne elää, niin voin päättää et voin ottaa yhden asiakkaan lisää tai että ehkä mä otanki vaan kaks.

Kaikki haastateltavat kertoivat vaikutusmahdollisuuksista työaikoja koskien. Aineiston mukaan työaikoihin pystyi vaikuttaa valitsemalla sopivat ajat asiakastapaamisille ja näkymättömälle työlle, sekä ottamalla halutessaan vapaapäiviä tai lomaa töistä. Seksityö koettiin joustavana ja helppona aikatauluttaa omien päätösten sekä elämäntilanteen mukaan. Haastateltavat lisäksi kertoivat, että tekevät seksityötä paljon omien tarpeiden mukaan ja sen hetkisiä mielialoja kuunnellen. Työajat ovat vuorovaikutuksessa muista kuormitustekijöistä muun muassa voimavaroihin ja työtaakkaan. ”*Kyllä kun vertaa mihin tahansa muuhun työhön niin voin koska vaan pitää halutessani monta viikkoo lomaa, et se on sillee tosi vapaata.*”

Kaikki haastateltavat kertoivat myös vapaudestaan valita, keitä ottavat asiakkaikseen. Asiakkaiden valinnan perusteet ja vaiheet vaihtelevat paljon seksityöntekijöiden välillä, ja asiakkaiden valinnalle on eri kriteerejä työntekijöiden välillä. Toiset kertoivat painottavansa asiakkaan valinnassa omia työssä toteuttamiaan ar-

voja, kun taas toiset haastateltavat eivät kiinnittäneet valintaan juurikaan huomiota. Aineiston perusteella vaikuttamismahdollisuus asiakkaisiin on paljon vuorovaikutuksessa työstä saadun vastineen kokemuksiin. Lisäksi työtaakka voidaan kokea aineiston mukaan kevyemmäksi itselle mielekkäitä asiakkaita vastaanottaessa. Joissakin tapauksissa uusien asiakkaiden valinta koettiin suuri-
töiseksi ja raskaaksi asiaksi.

Voi valita asiakkaat, mut toki se on sillee et ku puheluita ja viestejä tulee tosi paljon, niin en siitä tiiä millainen se asiakas on. Jotku kollegat tekee sillee et ne pyytää sitä ihmistä kirjottaa enemmän auki itestään, et vaikka taustaa ja sillee jotenki ikää sun muuta. Mut mä en tee semmosta, otan niitä pelkästää sen perusteella miltä ne kuulostaa. Eihän ne aina nyt mee nappiin et voihan siellä olla jotain niinku semijätävii tyyypei, tai jotenki stressaavii.

Haastateltavista jokainen kertoi omista vaikuttamismahdollisuuksista asiakasta-
paamisten sisältöön. Työn sisältöön kuuluivat aineiston mukaan muun muassa fetissien toteuttaminen, käsihoidot, suuhoidot, hieronta, muut asiakkaan esittämät toiveet ja niiden toteuttaminen, juttelu, kahvittelu ja penetratiivinen seksi. Haastateltavat kertoivat valitsevansa työn sisällön etukäteen ilmoitusta tehdessään tai asiakkaan ottaessa yhteyttä. Työn sisällöt koettiin eri tavoilla kuormittaviksi ja jotkut sisällöt kuormittivat enemmän kuin toiset. Kuormitusta saattoi olla esimerkiksi psyykkistä, fyysistä tai sosiaalista, ja kokemukset olivat hyvin yksilöllisiä. Esimerkiksi asiakkaiden kanssa keskustelu kuormitti työntekijöitä eri tavoin. Haastateltavista yksi kertoo, että asiakkaat, jotka ovat todella arkoja ja ujoja kuormittavat enemmän sosiaalisesti, erityisesti jos he haluavat jutella paljon ja kertoa henkilökohtaisen elämän ongelmista.

Käsittelen viimeisenä vaikuttamismahdollisuutena palkkaa, joka nousi aineiston jokaisessa haastattelussa esiin. Palkka on seksin alan suurin vetonaula ja se korostui myös haastatteluissa. Seksityöntekijät kertoivat, että voivat palkan valinnalla vaikuttaa oman työpanoksen arvoon, ja työn merkityksellisyyteen. Kaksi haastateltavaa kertoi kokevansa palkan olevan jopa liian suuri. Palkan suuruutta verrattiin esimerkiksi hoitotyön ja kaupan alan palkkaan. Haastateltavista kolme piti palkan määrää työhön ja seksityön erityisiin piirteisiin nähden sopivana.

Tavallaan menee rahan taju, koska sitä tulee niin paljon ja sit se työ ei tunnu kauheen hankalalta työltä. Just- teen iltavuoron kaupan kassalla

vaik joku viis tuntii, kauppa menee kii, nii noi tienaa siit kaheksankymppii. Jos teen vartin tapaamisen, niin mä tienaan siitä enemmän, ku mitä tienaisin viidessä tunnissa. – – Koen että siitä ((seksityöstä)) kuuluiskin maksaa, tulee riittävä korvaus.

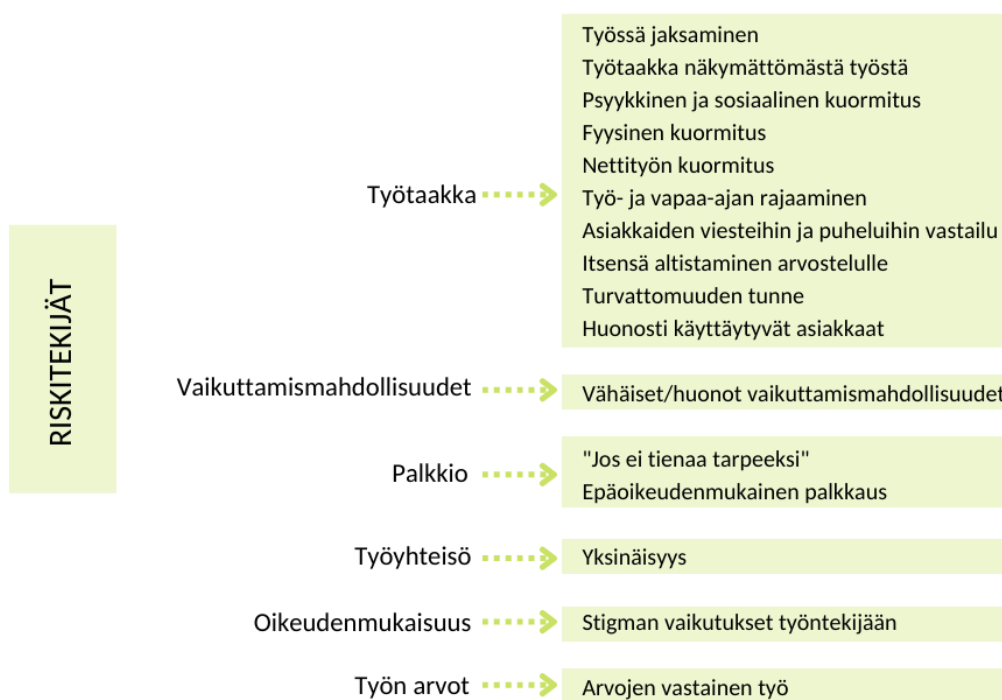
6.3 Seksityön työkuormituksen riskitekijät

Työkuormitusta lisäävinä tekijöinä voidaan nähdä riskitekijät, jotka altistavat uupumukselle työkuormituksen vuorovaikutusmallin mukaisesti. (Maslach & Leiter 2000, 2016). Haastateltavat nostivat esiin useita omaan työelämäänsä liittyviä ajatuksia, jotka luokitellaan tässä opinnäytetyössä riskitekijöinä. Aineistosta korostuu teemana erityisesti työtaakka.

Oon paljon ihmisten kanssa ja tuen niiden tarpeita, haluja, fantasioita ja kaikenlaista sosiaalista mitä ne kaipaa, mut ei tuo oo yhtää nii kuormittavaa ku joku hoitotyö.

Seksityöntekijöiden haastatteluissa esiin nostamat riskitekijät jakautuivat analyysissä kuuteen yläluokkaan; työtaakka, vaikuttamismahdollisuudet, palkkio, työyhteisö, oikeudenmukaisuus ja työn arvot. Aineisto jaettiin riskitekijöiden ja työn imua edistävien tekijöiden teoriaa hyödyntäen (Maslach & Leiter 2000, 2016). Aineiston yläluokat voidaan jakaa vielä tarkempiin alaluokkiin esiintyneiden ilmausten perusteella. (Kuvio 5.) Alaluokissa ilmenee riskitekijöiden vähäinen vuorovaikutteisuus, ja niiden analyysissä voi huomata, että riskitekijöiden välillä on eroja siinä, kuinka paljon ne vaikuttavat työntekijän kuormittuneisuuteen. Riskitekijät nivoutuvat teoreettisesti yhteen kuormitustekijöiden ja imua edistävien tekijöiden kanssa, mutta niitä on tarkoituksenmukaista tarkastella erikseen kuormitustekijöiden erottamiseksi ja työntekijöiden ajatusten esiin tuomiseksi.

Haastatteluissa käydyt keskustelut seksityöntekijöiden kanssa viittaavat siihen, että seksityössä riskitekijät syntyvät ensisijaisesti työtaakkaan ja palkkioon liittyvästä kuormituksesta. Riskitekijöitä voidaan kuitenkin haastatteluissa erotella vielä riskin vaikuttavuuden mukaan, esimerkiksi yksinäisyys on aineiston mukaan suurempi yksittäinen riski työntekijälle, kuin fyysinen kuormitus.

Kuvio 5. Seksityön riskitekijät

Työtaakka. Haastatteluista nousi useita työtaakkaan liittyviä tekijöitä, jotka luokitellaan työkuormituksen riskitekijöihin. Jokainen haastateltava nosti esiin näkymättömän työn, psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen kuormituksen sekä asiakkaiden viesteihin ja puheluihin vastailun riskitekijät. Lisäksi esiin nousivat nettiseksityön, työn ja vapaa-ajan rajaaminen, itsensä altistaminen arvostelulle, turvattomuuden tunne sekä huonosti käyttäytyvät tai pelottavat asiakkaat riskitekijöinä kuormitukselle. Näiden riskitekijöiden taustalla on erilaisia asioita, ja ne voivat linkittyä muihin tutkimuksessa esiin nousseisiin teemoihin.

Kokemus liiallisesta työtaakasta voi näkyä kykenemättömyytenä levätä, palautua ja palauttaa tasapaino (Maslach & Leiter 2000, 2016.) Aineiston mukaan harvemmin mainitut työtaakan aiheuttajat olivat erityislaatuisempia tilanteita, jotka aiheuttivat työntekijälle enemmän kuormitusta kuin usein tapahtuvat asiat. Esimerkiksi asiakkaiden viesteihin ja puheluihin vastailun kerrotaan olevan kuormittavaa. Se on kuitenkin osa päivittäisiä työrutiineja, ja näin pienempi riskitekijä. Fyysisen kuormituksen riskitekijöinä aineistosta nousi huoli oman kehon kestävydestä sekä seksin harrastamisessa, että tanssimisessa. Lisäksi intiimialueen terveys seksityössä nousi esiin, ja turvaseksiosaamista pidettiin tärkeänä. Uupumi-

sella on monimutkainen side terveyteen, niiden vaikuttaessa toisiinsa. Työn riskitekijät voivatkin näkyä työntekijän terveydessä mielenkiintoisilla tavoilla. (Maslach & Leiter 2016).

Kaikki haastateltavat kertoivat, että olivat kohdanneet epämiellyttäviä asiakkaita työssään, mutta kokemukset vaihtelivat työntekijöiden välillä paljon. Parhaimmillaan huonosti käyttäytyvä asiakas ei ollut aiheuttanut huolta omasta turvallisuudesta tai huonoja kokemuksia. Kaksi seksityöntekijää kertoi haastatteluissa, että olivat joutuneet asiakkaan toimesta turvattomaan tilanteeseen. Tällainen asiakaskohtaaminen saattoi johtaa aineiston mukaan usean päivän lomaan ja kuormituksen tunteeseen, sekä saada jatkumoa turvattomuuden tunteena työssä. *”Tuntu koko kehossa se tilanne monta päivää, enkä mä tehnyt niinku puoleentoista viikkoon töitä sen jälkeen.”*

Työtaakka nousi lisäksi aineiston perusteella nettiseksityön, työn ja vapaa-ajan rajaamisen, ja itseen kohdistuvan arvostelun myötä. Haastateltavista kolme kertoi nettiseksityössä kokemastaan kuormituksesta tarkemmin. He kokivat, että nettiin täytyy julkaista sisältöä päivittäin tai monesti päivässä, sekä että saatavilla täytyy olla joka päivä. Nettiseksityö koettiin hankalasti rajattavaksi, ja siinä kerrottiin altistuvan anonyymille arvostelulle. Työn ja vapaa-ajan rajaaminen ei aiheuttanut aineiston perusteella erityistä riskiä, vaikka se koettiin vaikeana.

Vaikuttamismahdollisuudet. Vaikuttamismahdollisuuksien näkökulmasta riskitekijöitä ovat vähäiset tai huonot vaikuttamismahdollisuudet. Haastatelluista yhdellä oli aineiston perusteella menneisyydessä kokemus, jossa häntä oli painostettu seksin myymiseen. Aineiston keruun aikana kukaan haastatelluista ei kokenut vähäisiä tai huonoja vaikuttamismahdollisuuksia tekemäänsä seksityöhön.

Palkkio. Palkkion näkökulmasta huonosti tienaaminen ja epäoikeudenmukainen palkkaus olivat riskitekijöitä työkuormituksessa. Haastateltavista yksi kertoi kokemuksestaan, kun hänelle ei ollut maksettu sovittua palkkaa, jolloin koki työtaakan liian suureksi työhön nähden. Kaksi haastateltavaa kertoivat stripparina toimimisen palkan epäoikeudenmukaisuudesta ja epävakaudesta, joka ilmeni erityisesti iltoina, jolloin tippejä ei saanut tai niitä sai vähän. Huono tai epäoikeudenmukai-

nen palkka koettiin aineiston mukaan suurena riskitekijänä, joka voi helposti alistaa uupumiselle. Aineiston mukaan seksityössä ei koettu merkityksettömyyden tunnetta tai epätyytyväisyyttä.

Kyl mä koen, joskus kun oli strippari niin tuntui kun oli montakin asiakasta, ne ei antanu tippiä niin- saatoit monta tuntiaki tanssia ilmaseksi. – – Eihän se ollu sen asiakkaan vika sinänsä, ei ne tienny et ollaan tippipalkalla. Mun mielestä se oli epäreilua molemmille, asiakkaalle ja työntekijälle.

Työyhteisö. Yksinäisyys työssä on seksityöntekijälle aineiston mukaan riskitekijä, ja yksinäisyyttä kokevat toivoivat suurempaa työverkostoa ympärilleen. Seksityön kerrottiin olevan itsenäistä, johon yksinäisyyden kokemukset työssä liitettiin. Itsenäisyyden kerrotaan seksityössä liittyvän siihen, että asiakkaita usein tavataan yksin, eikä työyhteisöjä näin pääse syntymään. Haastateltavat kertovat, ettei heillä ole paljoa paikkoja, joissa voisi tavata muita seksityöntekijöitä. Yksinäisyyden kokemukset olivat myös lisänneet yhden työntekijän kohdalla häpeää työstä.

Välillä on ollu kyllä tosi yksinäistä, varsinkin silloin kun tein sitä seksin myyntiä, kun olin siellä yksin jossain niissä hotelleissa tai kämpissä ja kiertelin ympäri suomea. Niin se oli tosi yksinäistä enkä mää oikeen kehdannu kellekkään puhuaakkaa kun mua hävetti se koko juttu itteeki niin paljon. – – Nyt kun tekee taas yksin niin- on mulla muutama kollega joiden kanssa tehdään yhteistyötä, mut tosi yksinäistä toisaalta kyllä.

Työyhteisön riskitekijät voivat lisäksi liittyä työntekijöiden välisiin suhteisiin, jolloin ratkaisemattomat konfliktit aiheuttavat uupumusta (Maslach & Leiter 2016). Aineistossa tällaisia tilanteita ei käynyt ilmi.

Oikeudenmukaisuus. Aineiston perusteella oikeudenmukaisuuden näkökulmasta riskitekijänä ovat stigman vaikutukset työntekijään, eli yhteiskunnan negatiivinen suhtautuminen omaan työhön sekä epäoikeudenmukaisuuden kokemukset. Stigma koettiin seksityöntekijöiden sanoin epäreiluna, ärsyttävänä ja tyhmänä, ja työntekijät kertoivat joutuneensa työstämään ajatuksiaan siitä. Stigma vaikutti haastateltuihin seksityöntekijöihin muutamilla tavoilla. Ensiksi mainittiin vaara siitä, että kertominen johtaa ihmissuhteiden rikkoutumiseen. Toiseksi kerrottiin viranomaisten, kuten poliisin tai verotoimiston, huonosta suhtautumisesta työhön. Kolmanneksi seksityön koettiin vaikuttavan tulevaisuuden työnhakuun, sillä siitä

omattuja taitoja ei voi mainita ansioluettelossa. Lisäksi stigman vuoksi omaa työtä jouduttiin usein selittämään ulkopuolisille tai uusille ihmisille, joka koettiin kuormittavana.

Haastatelluista kaksi kertoi, että koki sisäistäneensä stigmaa, ja avasi sen vaikutusta omaan elämään ja työhön. Sisäistetty stigma vaikutti seksityöntekijöihin häpeän ja työtä kohtaan koettujen asenteiden muutoksella. Häpeä ilmeni seksityöstä hiljenemisellä. Esimerkiksi yksi haastateltava kertoi, ettei ole kertonut työstään kenellekään, minkä takia ei tiedä miten yhteiskunta työhön suhtautuu. Asenteiden muutokset taas vaikuttivat negatiivisesti sisäiseen puheeseen seksityöstä.

Kun ajattelee kuin paljon ite on sisäistänyt stigmaa ilman että sitä ees tajuaa. Sitä huomaa edelleenkin et ajattelee et ei tää oo oikeeta työtä vaikka tää on. Vaikka mulla on yritys ja mä maksan veroja nii välillä sitä ei siltikään ajattele että tää on niinku oikeeta. – – Sisäistetyn stigman lisäksi on ulkoinen puoli missä on vaara että kerrot jollekin ihmiselle ja se ei tykkää siitä. Jos vaikka kerrot sun vanhemmille ja ne ei halua olla sun kaa tekemisissä. Jos täytyy pelätä tollasta että menee ystävyysuhteita poikki ja ihmiset tuomitsee ja huorittelee sellän takana. Jos täytyy pohtii jotain sellasia niin siinä käy läpi tosi paljon. Haluu tehdä jotain muuta, jotain ihme supernormaali sivityötä. Ne on ne isoimmat jutut mitä täytyy käydä läpi.

Työn arvot. Aineiston perusteella työn arvojen näkökulmasta omien arvojen vastainen työ on riskitekijä kuormituksen kokemuksille. Arvot ovat ideoita ja motivaatioita, jotka houkuttelevat ihmisiä töihin, ja siten myös vaikuttavat työn ja työntekijän suhteeseen. Kun arvot ovat ristiriidassa työn kanssa, työntekijät kokevat työn pakoksi halun sijaan. (Maslach & Leiter 2016.) Seksityöntekijät kertovat joutuvansa joskus tekemään arvojensa kanssa ristiriidassa olevaa työtä. Aineiston mukaan useimmiten asiakkaat olivat niitä, jotka toimivat arvoja vastaan esimerkiksi pettämällä kumppaniaan, joka aiheutti työntekijöissä tunnereaktion. Yksi haastateltava kertoi, että myös ällöttävät arvojen vastaiset fetissit kuormittivat. Lisäksi yksi haastateltava sanoi tuntevansa huonoa omatuntoa siitä, ettei maksa kaikesta työstä veroa.

Kyl mul välillä tulee semmonen olo että kun ne miehet käy kuitenkin salaa että hehän on naimisissa et onkse jotenkin niinku syntiä. Onkse pettämistä? Teenkö jotenki väärin niitä naisia kohtaan. Semmosia mulla välillä

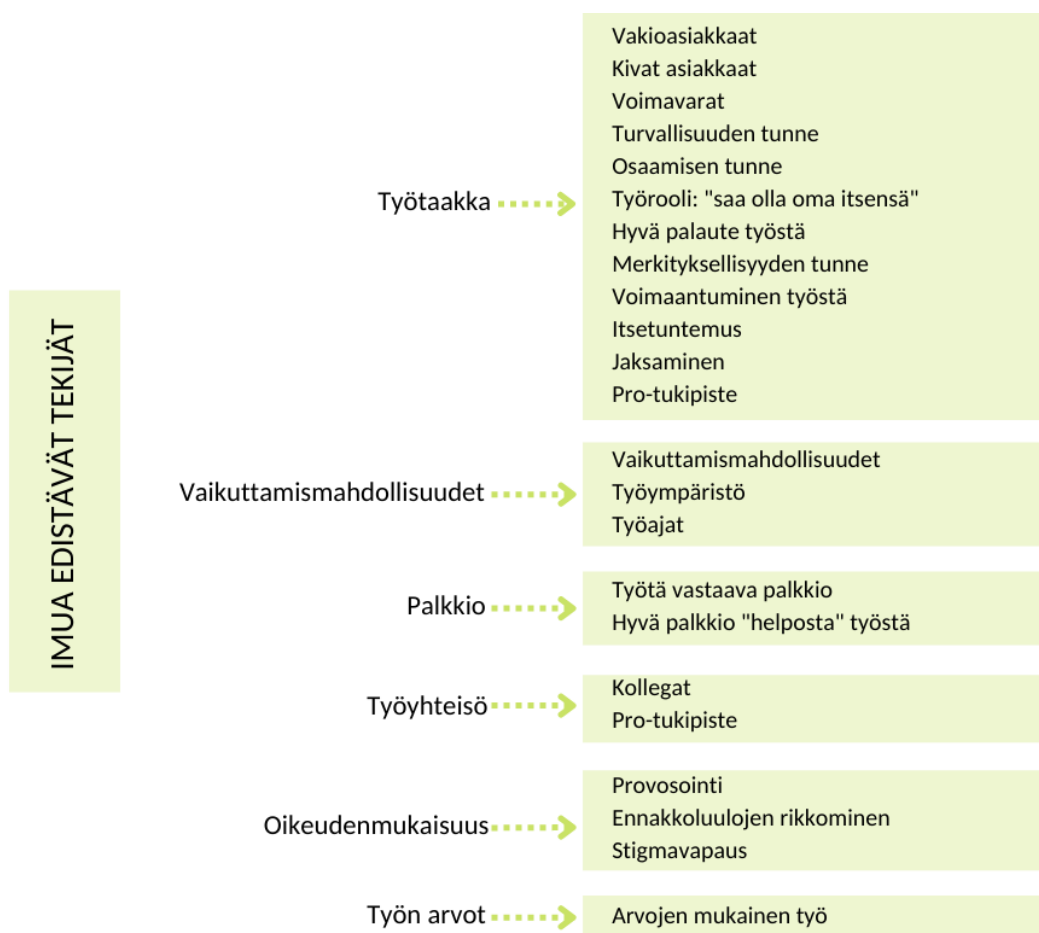
tulee. Et jos ne naiset sais tietää, et onkse oikein vai väärin sitte? Onkse jotenki väärin niit naisia kohtaan? Semmosia tulee mieleen.

6.4 Seksityön imua edistävät tekijät

Työn imun taustaan liittyy kolme hyvinvoinnin osa-aluetta: tarmokkuus, omistautuminen ja uppoutuminen. (Hakanen 2011, 38.). Haastatteluista nousi esiin paljon työn imuun liittyviä ajatuksia, jotka lisäsivät motivaatiota sekä positiivista tunnetilaa työssä. Imua edistävät tekijät nivoutuvat teoreettisesti yhteen kuormitustekijöiden ja riskitekijöiden kanssa. Seksityöntekijöiden ajatusten ja kuormitustekijöiden erottamiseksi niitä on tarkoituksenmukaista tarkastella erikseen.

Seksityöntekijöiden haastatteluissa esiin nostamat työn imua edistävät tekijät jakoutuivat analyysissa kuuteen yläluokkaan, jotka ovat työtaakka, vaikuttamismahdollisuudet, palkkio, työyhteisö, oikeudenmukaisuus ja työn arvot. Aineisto jaettiin riskitekijöiden ja työn imua edistävien tekijöiden teoriaa hyödyntäen (Maslach & Leiter 2000, 2016). Aineiston yläluokat voidaan jakaa vielä tarkempiin alaluokkiin esiintyneiden ilmausten perusteella. (Kuvio 6.) Alaluokissa ilmenee, kuten riskitekijöidenkin kohdalla, työn imua edistävien tekijöiden vähäinen vuorovaiikutteisuus. Poikkeuksena esiin nousee vaikuttamismahdollisuudet, jotka ovat kantava teema, ilmentyen työn kaikissa osa-alueissa. *”Koen tän kyl niinku tosi semmosena pystyy ite säätelee sitä, kuinka kuormittunut on, et kuinka paljon tekee sitä työtä.”*

Työn imua edistäviä tekijöitä nousi haastatteluissa esiin runsaasti. Haastatteluissa käydyt keskustelut viittaavat siihen, että työn imua edistävät tekijät liittyvät suuren osan ajasta seksityön työtaakkaan ja vaikuttamismahdollisuuksiin. Lähes kaikissa keskusteluissa työntekijät nostivat esiin asiakassuhteet, jotka loivat motivaatiota työhön. Työn tekemisen tavat ja sisällöt vaihtelivat paljon seksityöntekijöiden välillä, mutta työn imua koskien samankaltaista puhetta esiintyi aineistossa runsaasti.

Kuvio 6. Seksityön imua edistävät tekijät

Työtaakka. Työtaakkaan liittyviä imua edistäviä tekijöitä nousi esiin aineistosta useita. Nämä työtaakkaan liittyvät tekijät mahdollistavat levon ja palautumisen työstä. Kestävä työtaakka lisäksi tarjoaa mahdollisuuksia hyödyntää, hioa ja kehittää olemassa olevia, sekä uusia taitoja liittyen työhön (Maslach & Leiter 2016). Yhdessä haastattelussa kehittämisenäkökulma nousee erityisen vahvasti esiin ilmentäen kestävää ja hallittavaa työtaakkaa. Haastateltava kertoo, että tykkää työstään, ja siksi haluaa olla siinä hyvä, kehittyä ja tienata hyvin.

Työn imua edistävä työtaakka ilmenee haastatteluissa useasta näkökulmasta. Kaikissa haastatteluissa esiin nousevat vakioasiakkaat ja kivat asiakkaat, omat voimavarat sekä turvallisuuden tunne. Erityisesti hyvät asiakassuhteet tekevät työtaakasta kestävämpää, minkä takia useat haastateltavat kokivat, että seksityössä on tärkeää pyrkiä saamaan vakioasiakkaita. Vakioasiakkaat myös johtivat säännöllisempiin tuloihin ja työn arvaamattomuuden vähentymiseen, ja ta-

paamiset olivat haastateltavien mukaan ”rennompia”. Alalla pisimpään työskennellyt kertoi, että jotkut asiakkaat olivat käyneet hänellä yli kymmenen vuotta, joka loi osaamisen tunnetta.

Lisäksi työtaakasta nostetaan esiin kestävä työrooli sekä voimaantumisen, osaamisen ja merkityksellisyyden tunteet, jotka linkittyvät myös osiltaan asiakkailta saatuun hyvään palautteeseen. Kestävä työrooli otetaan esiin kahdessa haastattelussa. Sillä tarkoitetaan aineistossa, että työssä saa olla oma itsensä, eikä tarvitse teeskennellä. Neljä haastateltavaa kertovat saamastaan asiakaspalautteesta, joka motivoi työn tekoon. Työntekijät kertoivat saavansa suoraa positiivista palautetta usein tapaamisen aikana tai heti tapaamisen jälkeen viestillä. Haastateltavien mukaan se lisää osaamisen tunnetta työssä, sekä tuo työlle merkityksellisyyden tunnetta. Palautteen myötä seksityöntekijät kokevat lisäksi voimaantumista ja työn arvon koetaan nousevan.

Itsetuntemus, jaksaminen työssä ja Pro-tukipisteen merkitys nousevat myös esiin tutkimuksen aineistosta. Nämä kolme asiaa edistävät työn imua ja ylläpitävät työntekijöiden hyvinvointia. Hyvä itsetuntemus aineiston mukaan lisää jaksamista työssä, sillä sen myötä pystyy tunnistamaan työn kuormitusta. Työkuormituksen tunnistamista pidetään tärkeänä ennaltaehkäisevänä tekijänä. Pro-tukipisteen merkitystä seksityöntekijöiden työtaakalle avataan jokaisessa haastattelussa sen tärkeyttä korostaen. Pro-tukipisteen rooli mainitaan muun muassa sieltä saadun tuen ja avun, yhteisöllisyyden, testien sekä avoimen ja hyvän ilmapiirin näkökulmista. Pro-tukipisteen työmuotojen ja toiminnan koettiin vähentävän merkittävästi kuormitusta, sekä kannustavan yhä avoimempiin keskusteluihin kollegoiden kesken.

Mun mielestä ois parempi et ois semmosia tukiverkostoja tai sais apuu helpommin. Työnantajat ja yritykset pitäis paremmin- pistäis enemmän huomioo siihen kuinka kuormittavaa se työ niille työntekijöille on. Esimerkiks se että meillä on tää Pro-tukipiste auttaa hirveesti meidän työn kuormittavuuden kanssa. Voi käydä juttelemassa ja saa apuu ja tällai. Monilla työpaikoilla ei oo semmosta ollenkaan.

Vaikuttamismahdollisuudet. Vaikuttamismahdollisuudet koetaan aineiston mukaan suurimmaksi työn imua edistäväksi tekijäksi ja kaikki haastateltavat painot-

tivat omia vaikuttamismahdollisuuksiaan sekä niiden tärkeyttä työssä. Vaikuttamismahdollisuudet lisäävät merkittävästi työn imua, sillä ammatillinen autonomia lisää resursseja tehdä omanlaista, sekä mielekästä ja vaikuttavaa työtä (Maslach & Leiter 2016). Useimmiten haastatteluissa käydyissä keskusteluissa vaikuttamismahdollisuuksista esiin nousi työajat ja työympäristö. Työajoista työntekijät kertoivat, että saavat vapaasti valita omat vapaa-ajat sekä lomat, minkä vuoksi lomaa on mahdollista ottaa hyvinkin lyhyellä varoitusajalla. ”*Jos on semmonen päivä ettei huvitakaan nii sit pistää ilmotukset pois.*” Tärkeänä myös pidettiin mahdollisuutta aikatauluttaa omaa elämää esimerkiksi harrastusten tai muun vapaa-ajan ympärille. Työympäristöstä haastateltavat painottivat valintaansa tehdä kotona työtä. Kotona työskentelyä pidettiin turvallisimpana vaihtoehtona, jossa omaa työtä on myös helpoin rajata. Sen koettiin yleisesti suojelevan omaa hyvinvointia.

Vaikuttamismahdollisuudet heijastuivat myös työn imua edistäen muihin asioihin, kuten asiakkaiden valintaan, hinnoitteluun ja työn sisältöön. Lähes kaikki haastateltavat kertoivat, että voivat vaikuttaa ”ihan kaikkeen” työhön liittyvään, ja tätä mahdollisuutta käytettiin työhön liittyvässä päätöksenteossa. Vaikuttamismahdollisuudet edistivät paljon seksi- ja erotiikka-alan työn imua, johtuen koettuun tyytyväisyyteen ja palkkioon omasta työstä.

Palkkio. Palkkio koettiin sekä rahallisena, että aineettomana sisäisenä tyytyväisyytenä työhön. Molemmat muodot nousivat kaikissa haastatteluissa esiin. Sisäinen tyytyväisyys työhön esiintyi monimuotoisesti, ja monet haastateltavat kertoivat tykkäävänsä työstään. Haastateltavat kokivat rahallisen palkkion työn imua edistävänä tekijänä kahdesta näkökulmasta. Karkeasti jaoteltuna kolme työntekijää korosti tienaavansa työtä vastaavaa palkkaa ja kaksi hyvää palkkiota helpoksi koetusta työstä. Neljä haastateltavista pohti asiaa kuitenkin molemmista näkökulmista. Palkkaus koettiin kokonaisuudessaan positiivisena ja työn imua edistävänä tekijänä.

Työyhteisö. Työyhteisön tärkeys työn imua edistävänä tekijänä korostui seksityöntekijöiden puheissa kuormittavuuden vähentämisestä ja purkamisesta huomattavasti. Kollegat koettiin tärkeäksi erityisesti stigmavapauden kokemuksien

vuoksi, ja avoin puhe sekä ymmärrys seksityöstä oli seksityöntekijöille merkityksellistä. Kollegoiden koettiin myös tukevan hyvinvointia ja jaksamista verrattain yksinäisessä työssä, ja heidän kanssaan purettiin stressaavaksi koettuja työtilanteita. Työyhteisö oli aineiston mukaan löytynyt joko Pro-tukipisteen yhteisöllisestä toiminnasta tai vertaistoiminnasta, tai Pro-tukipisteen ylläpitämältä Discord -kustelualustalta internetistä.

En mä aatellu et suomalaiset, varsinkaan prostituoidut, pitää yhteyttä toisiinsa tai mitään. Aattelin et kaikki häpee sitä tai jotain, mut tosi avoimia kaikki ollu. Ihan eri käsitys mitä ajattelin, et mimmoset ihmiset myy seksiä. Et on jotenki muuttunu kyllä se ajatus. Ite sitä häpes silloin nii paljon– niin aatteli et kaikki muutkin tekee sitä pakon eestä tai uhattuna tai pakotettuna, mutta monet tekeeki sitä ihan vapaaehtosesti ja tykkääkin siitä. Et se on ollu semmonen ihme– ihmejuttu.

Oikeudenmukaisuus. Oikeudenmukaisuutta työssä koettiin aineiston perusteella stigmavapauden, provosoinnin ja ennakkoluulojen näkökulmista. Käsite oikeudenmukaisesta työstä nousee tasa-arvoa ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta käsittelevästä kirjallisuudesta. Oikeudenmukaisuutta koetaan, kun työhön liittyvät päätökset ja mielipiteet nähdään työntekijän silmin oikeudenmukaisina, ja työntekijää kohdellaan kunnioittaen. (Maslach & Leiter 2016.) Haastatteluissa oli selvää, että pääasiallinen puhe oikeuksista johti pohdintaan stigmasta ja sen vaikutuksista. Työn oikeudenmukaisuudesta kysyttäessä esiin nousi kuitenkin myös voimaantumisen ja avoimuuden kokemuksia, jotka liittyivät osaltaan erityisesti nyky-yhteiskunnan avoimempaan suhtautumiseen. Esimerkiksi yksi haastateltava kertoi, että OnlyFansin iso nousu on vaikuttanut tekemällä erityisesti netissä tehtävästä seksityöstä sosiaalisesti hyväksyttävämpää.

Seksityöntekijöiden kokemukset oikeudenmukaisuudesta edistävät aineiston mukaan työn imua edellä mainituista näkökulmista. Haastateltavista kaikki puhuvat stigmavapauden kokemuksista, ja neljä kertoo vapautuneensa stigmasta kokonaisvaltaisemmin. Stigmasta vapautuminen lisää selkeästi aineistossa oikeudenmukaisuuden kokemusta seksityössä. Haastateltavista yksi kertoo nauttivansa provosoinnista ja ennakkoluulojen rikkomisesta, joka johtaa siihen, etteivät stigman kokemukset kuormita psyykkisesti.

Työn arvot. Kaikki haastateltavat kertoivat saavansa tehdä arvojensa mukaista työtä ja suurin osa osasi nimetä useampia työssä toteutuvia arvoja. Arvojen mukainen työ liittyy kognitiivisemotionaalisiin tavoitteisiin ja odotuksiin työstä, ja on siten motivoiva yhteys työn ja työpaikan välillä. Kokemus arvoista ulottuu siis pidemmälle, kuin ajan vaihto rahaan tai muuhun vastikkeeseen. (Maslach & Leiter 2016.)

Seksityössä toteutuvia arvoja olivat aineiston mukaan ekologisuus, vapaaehtoisuus, aitous, avoimuus, läheisyys, luottamuksellisuus ja avoinmielisyys. Arvot liittyivät suurimmaksi osaksi asiakassuhteeseen ja siinä tapahtuviin asioihin, kuten seksin ostamisen ja seksin harrastamisen arkaluontoisuuteen. Arvojen koettiin toteutuvan omien vaikuttamismahdollisuuksien myötä muun muassa päätöksellä omista palveluista ja seksin myyjän omaan tahtoon perustuvaan työhön. Yksi haastateltava kertoi tarjoavansa ainoastaan arvojensa mukaista kokonaisvaltaista, luottamuksellista palvelua, joka painottuu suostumukseen sekä avoimeen kommunikaatioon asiakkaan kanssa. Toinen haastateltava nosti haastattelussa esiin, että seksi on ekologista, sillä siinä kaupataan ainoastaan seksuaalisia tai eroottisia palveluita.

En tuomitse ketään asiakasta, haluan et he uskaltaa kertoa mulle jos heillä on jotain fetissejä joita he ei uskalla kertoa niiden kumppaneille tai ääneen oikeastaan kenellekkään. Se voi olla ainut tapa jolla he uskaltaa toteuttaa tällasta omaa seksuaalisuuttaan, on seksityöntekijän palvelujen ostaminen. Silloin he kokee et se pysyy luottamuksellisena.

Arvojen mukainen työ liitetään seksityössä aineiston perusteella vahvasti työn imun edistymisen kokemuksiin, ja työtä tehdään omia arvoja kuunnellen. Monet haastateltavista kokivat, etteivät tekisi työtä, jos se ei vastaisi heidän arvojaan.

6.5 Seksityöntekijöiden esiin nostamat palveluntarpeet liittyen työkuormitukseen

Haastatteluissa kerättiin tietoa siitä, millaisia palveluntarpeita seksityöntekijät nostavat esiin liittyen työkuormitukseen. Palveluntarpeista haastatteluissa esiin nostettiin yhteisöllisyys ja siihen liittyvät kokemukset. Haastatteluissa ei noussut

esiin suoraan muita palveluntarpeita, ja käsittelen niitä lisää opinnäytetyön johtopäätöksissä ja jatkotutkimusaiheissa. Kyseisessä luvussa erittelen kuormitustekijöiden perusteella tehdyn selvityksen avulla johtopäätöksiä ja olettamuksia palveluntarpeista.

Jokaisessa haastattelussa palveluntarpeena painottuivat kokemukset yhteisöllisyydestä ja vertaisuudesta. Aineiston perusteella seksityöntekijät kokivat, että koronapandemia on vaikuttanut paljon erityisesti yhteisöllisyyteen. Työntekijät kertovat, että ovat kaivanneet korona-aikana yhteisöllistä toimintaa, joka tapahtuu kasvokkain. Korona-aikana puuttuvat yhteisöt yhdistettiin yhdessä haastattelussa työssä koettuun yksinäisyyteen. Toisessa haastattelussa yhteisöllisyyttä oli tiin pystytty luomaan ja kollegoita tapaamaan korona-aikana, mutta kollegoille yhteistä järjestettyä toimintaa jäätiin kaipaamaan. *”Se on mulle tosi tärkeää et on just tanssitunteja ja näkee kollegoita et tehdään jotain ihan livenä yhdessä.”*

Yhteisöllistä toimintaa ja kohtaamisia kasvokkain toivottiin siis järjestettävän yhä enemmän, jotta työverkostoja ja työyhteisöjä pääsisi muodostumaan. Yhteisölliseen toimintaan toivottiin erityisesti tekemistä, kuten tanssitunteja, jonka yhteydessä muihin työntekijöihin pääsisi tutustumaan. Nostan lisää palveluntarpeita esiin johtopäätökset -luvussa, jossa erittelen kuormitustekijöiden perusteella tehdyn selvityksen avulla olettamuksia niistä.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA JATKOTUTKIMUSAIHEET

Johtopäätöksinä käsitellään aineiston ja sen analyysin pohjalta saatuja tuloksia sekä vastauksia opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin. Tutkimustehtävänä oli selvittää seksityöntekijöiden ajatuksia ja palveluntarpeita liittyen työkuormitukseen. Ensisijainen tutkimuskysymys oli, millaisia työkuormitustekijöitä liittyy seksityöhön. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin, millaisia palveluntarpeita seksityöntekijät ottavat esiin puhuessaan työhön liittyvistä kuormitustekijöistä ja kokemastaan työkuormituksesta. Opinnäytetyöprosessin aikana esiin nousi myös tarkempia kysymyksiä riskitekijöistä ja työn imua edistävästä tekijöistä, joiden avulla pääkysymyksiin saatiin yhä laajemmat ja tarkemmat vastaukset.

7.1 Seksityöntekijöiden ajatuksia työkuormituksesta

Tutkimustulosten mukaan seksityön työkuormitusta on monenlaista, ja siihen liittyvät asiat ovat suurissa määrin vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Käsitys kuormituksesta on kokonaisvaltainen, ja siihen kuuluu kuormituksen eri ulottuvuuksia. Tulokset esittelevät suomalaista, vapaaehtoisesti tehtävää seksityötä, jonka parissa työntekijät kokevat sekä osaamista, että ammattitilpeyttä. Aiemmissä seksityötutkimuksissa työkuormitusta tarkastellaan samalla tavalla useiden tekijöiden vyyhtinä, rikkoen ajatusta siitä, että vain yhdellä tai kahdella seksityön kuormitustekijällä olisi merkitystä (Adriaenssens ym. 2016).

Suomalainen seksityö on sukupuolittunutta (Kontula 2005, 19), jonka vuoksi tutkimus koostuu ainoastaan naisiksi identifioituvien henkilöiden kokemuksista. Suomalainen seksityö näyttäytyy pitkälti naiseuteen ja seksuaalisuuteen liittyvän arkiajattelun kehyksessä, ja yhteydessä sosiaaliseen luokkaan. Sukupuolittuneisuus yhdistää seksityön moniin muihin yhteiskunnallisiin ilmiöihin, ja näin myös heikentää seksityöntekijöiden asemaa entisestään. (Ahtiainen 2020, 91; Hakala 2018, 13; Ranz 2009, 208–210; Kontula 2008, 58). Se, että tutkimukseen on haikutunut ainoastaan naisia, on mahdollisesti vaikuttanut tutkimuksen aineistoon ja tutkimustuloksiin.

Seksityön kuormitustekijöitä oli tutkimuksen mukaan helppo tunnistaa ja nimetä omasta työstä, riippumatta siitä millä tavoin ne vaikuttavat tehtyyn työhön. Seksityön tekemisen tapojen ja seksityön ilmiön vuoksi työkuormitukseen kytkeytyi monia erityislaatuista asioita, joita esiintyy hyvin harvassa, jos missään muussa ammatissa. Tällaisia asioita olivat esimerkiksi aineistossa esiin nousseet stigma ja erilaiset työmuodot. Työkuormitus on kuitenkin monimuotoista, ja sisältää useita eri kuormitustekijöitä, jotka voivat jäädä erityislaatuisten tekijöiden varjoon. Erityislaatuisten tekijöiden korostuminen voi kuitenkin johtua myös siitä, että ne kuormittavat tai motivoivat työhön eniten.

Seksityön kuormitustekijöistä korostuivat saatu vastine omalle työlle, työtaakka, vaikuttamismahdollisuudet työhön ja henkilökohtaiset voimavarat. Aineiston analyysin perusteella useat näistä olivat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa, aiheuttaen sekä työn imua että uupumiselle altistavia riskitekijöitä. Opinnäytetyön haastatteluissa seksityöntekijät halusivat korostaa normalisoivia näkökulmia seksityöhön, joihin liittyivät hyvinvointi ja työ. Henkilön hyvinvointi sekä työn näkökulmat nousevat esiin, kun puhutaan seksityöstä työnä, joka voi olla ajoittain palkitsevaa ja toisinaan raskasta, vaikuttaen eri tavoilla yksilöihin.

Analyysissä seksityön kuormitus jaettiin kuormitustekijöihin, riskitekijöihin ja työn imua edistäviin tekijöihin. Merkittävänä riskitekijänä seksityöntekijät kokivat työtaakkaan ja palkkioon liittyviä asioita, kuten fyysisen rasituksen ja epäoikeudenmukaisen palkan. Fyysinen rasitus nousi esiin seksityön muodosta riippuen eri tavoilla. Sen näkökulmasta työergonomiaa ja turvaseksitietoa pidettiin tärkeinä. Seksi on seksityön ammatin erityinen fyysinen ominaisuus, johon tulee kiinnittää huomiota palvelujärjestelmässä siihen liittyvää tietoa jakamalla ja terveystalve-luiden matalalla kynnyksellä. Työn imua edistäviä tekijöitä nousi määrällisesti enemmän esiin, kuin riskitekijöitä. Myönteisiä työn imua edistäviä asioita olivat muun muassa työtaakkaan liittyvät kivat asiakkaat ja hyvät vaikuttamismahdollisuudet omassa työssä. Vaikuttamismahdollisuuksien myötä seksityön työtaakan kerrottiin olevan kestävä ja hallittava. Monien seksityöstä koettujen ennakkoluulojen vastaisesti kaikki haastateltavat kokivat työnsä tällä hetkellä turvalliseksi, vaikkakin paikoittain yksinäiseksi työksi.

Seksityöntekijät kertovat haastatteluissa laajasti vastineesta tehdyille työlle ja työtaakasta, jotka ovat paljon keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Vastineella viitataan koettuun tunnustukseen ja palkkioon työstä, ja työtaakalla kykenevyyteen suoriutua sekä palautua työstä (Maslach & Leiter 2016). Työtaakan alaluokat työmuoto ja työn sisältö ovat paljon tekemisissä vastineen asiakastapaamisten ja stigman kanssa. Riittävällä vastineella ja työtaakalla ennaltaehkäistään uupumista, ja tuetaan hyvinvointia työssä, jonka vuoksi itsetuntemus on seksityön yksinäisen luonnon vuoksi erityisen tärkeää. Kuormittava työtaakka ja vastikkeettomuus taas voivat johtaa esimerkiksi työntekijän arvottomuuden tunteeseen (Maslach & Leiter 2016). Työtaakka on lisäksi sidoksissa palkkioon, sillä palkkio työstä vastaa hyvin tehtyä työtä. Haastateltavat korostavat, että ilman rahallista vastinetta työ kuormittaisi enemmän.

Seksityöhön liittyy vastikkeettomuuden ja kuormittavan työtaakan lisäksi muitakin riskitekijöitä, jotka voivat altistaa uupumiselle. Haastatteluissa riskitekijöistä eniten kerrottiin näkymättömän työn, nettityön ja stigman kuormittavuudesta. Näkymättömän työn ja netissä tehtävän seksityön koettiin vievän runsaasti aikaa ja olevan vaikeasti rajattavissa. Rajattomuus voi liittyä seksityössä riskikäyttäytymiseen ja turvattomuuteen työssä uupumisen lisäksi. Riskitekijät vaihtelevat paljon yksilöiden ja riskin suuruuden myötä. Joihinkin yksittäisiin riskitekijöihin tulee siksi kiinnittää suurempaa huomiota, kuin toisiin. Esimerkiksi yksinäisyys on tällainen riskitekijä.

Stigma kuormitti seksityöntekijöitä muun muassa kohdatulla epäoikeudenmukaisen kohtelulla ja vaikeuksilla puhua sekä kertoa seksityöstä. Aineistosta voidaan myös päätellä esitietolomakkeiden avulla, että stigmavapautta koettiin enemmän nuorempien työntekijöiden toimesta. Stigma riskitekijänä voi vaikuttaa seksityöntekijöihin monilla tavoilla, eivätkä kokemukset siitä ole yhteneväisiä. Epäoikeudenmukaisuuden kokemukset voivat johtaa kyynisyyteen tai vihamielisyyteen työtä tai yhteiskuntaa kohtaan (Maslach & Leiter 2016).

Seksityöntekijöillä on tutkimuksen aineiston perusteella usein vahva tunne omista vaikuttamismahdollisuuksista, sekä sen myötä usein kestävä ja hallittava työtaakka. Vaikuttamismahdollisuudet ilmenevät monissa asioissa; palkassa, asiak-

kaissa, työajoissa ja työympäristössä. Palkka sekä houkuttelee alalle, että motivoi työhön riittävyydellään. Palkka kuitenkin ei yksin riitä työn imuun, johon liittyy lisäksi koettu sisäinen tyytyväisyys muun muassa asiakassuhteista ja asiakastapaamisten merkityksellisyydestä. Työn imua edistävät aineiston mukaan muutkin asiat, kuten kokemus työyhteisöstä ja arvojen mukaisesta työstä. Monet työntekijät ottivat myös esiin Pro-tukipisteen liittyen jaksamiseen ja sen ylläpitoon. Tehdyn taustatutkimuksen mukaan seksityön kentällä seksityöntekijöiden keskinäisissä suhteissa esiintyy hierarkkisuutta ja valtasuhteita (Jáen 2018). Nämä eivät kuitenkaan tulleet tässä tutkimuksessa näkyviin. Arvojen mukaisesta työstä tulee myös ottaa huomioon tutkimuksen rajaus, joka voi vaikuttaa omien arvojen toteutumiseen. Ulkomaalaistaustaisilla työntekijöillä saattaisi olla kulttuurin myötä erilaisia arvoja ja kokemuksia niiden toteutumisesta seksityössä.

Tämä tutkimus on tuottanut tietoa itsenäisesti seksiä myyvien suomalaisten seksityöntekijöiden työkuormituksesta. Tutkimus kertoo heidän kokemuksistaan ja sosioekonomisesta asemasta yhteiskunnassa, rakentaen teoriaa niiden ympärille. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että suomalaiset seksityöntekijät kokevat työssään paljon työn imua, johon liittyviä asioita nousi enemmän esiin, kuin riskitekijöitä. Riskitekijät voivat kuitenkin olosuhteista ja työntekijästä riippuen kuormittaa paljonkin, minkä takia keskusteluapua sekä yhteisöllisyyden kokemuksia pidetään seksityöntekijöiden keskuudessa suuressa arvossa. Teoreettisesti tutkimuksen mukaan on tarkoituksenmukaista eritellä riskitekijöitä ja työn imua edistäviä tekijöitä kuormitustekijöiden vyyhdistä.

Tutkimusta on tärkeää jatkaa ottaen huomioon yhä monipuolisemmin seksityöntekijöiden taustoja ja työtapoja, sekä syventyen suomalaisten seksityöntekijöiden työhön. Esimerkiksi paljon liikkuvilla seksityöntekijöillä voi nousta esiin erilaisia kuormitustekijöitä. Tämän opinnäytetyön myötä voimme myös jatkaa seksityön irtaannuttamista uhrinarratiivista, ja ymmärtää, ettei seksityö itsessään aiheuta esimerkiksi mielenterveysongelmia. Seksityön valinta ammatiksi voi johtaa tavanomaiseen ja ”tylsään” kuormitukseen, kuten mikä tahansa muukin työ. Oletuksia ei tulisi tehdä ammatinvalinnan ja siihen liittyvien ulkopuolisten narratiivien perusteella.

On siis tärkeää, että seksityöntekijöiden kuormitukseen vastataan palveluissa riittävällä palveluiden tarjonnalla, jotta kuormitus ei kasva hallitsemattomaksi. Erityisen olennaista siitä tekee vähäinen seksin alalla työskenteleville kohdennettujen palveluiden määrä. Tietoa työkuormituksesta voivat hyödyntää seksityöntekijät, sekä sosiaalialan ja terveydenhuollon koulutukset liittyen haavoittuvassa asemassa oleviin ja marginaaliryhmiin. Tässä opinnäytetyössä kerättyä tietoa voidaan myös soveltaa jatkotutkimuksissa koskien seksityön ilmiötä sekä seksityön kuormitusta.

Tutkimuksen perusteella esitettyjä jatkotutkimusaiheita liittyen seksityöntekijöiden työkuormitukseen:

1. Suomessa toimivien ulkomaalaistaustaisten seksityöntekijöiden työkuormitustekijät. Tässä tutkimuksessa aineisto rajattiin suomea puhuviin ja Suomessa asuviin seksityöntekijöihin.
2. Pitkään seksityötä tehneiden kokemuksia työkuormituksesta. Tässä tutkimuksessa ainoastaan yksi haastateltava oli tehnyt työtä yli kahdeksan vuotta.
3. Mieheksi identifioivien seksityöntekijöiden kokemuksia seksityöstä ja sen kuormituksesta. Seksityö on sukupuolittunutta, ja laajemman näkökulman saavuttamiseksi myös miesnäkökulmaan keskittyvä tutkimus on olennaista.
4. Eroottisen ja pornografisen sisällöntuotannon kuormitus. Tutkimusaiheessa voitaisiin perehtyä netissä tehtävään seksityöhön kvantitatiivisesti, hakemalla tietoa esimerkiksi OnlyFans sisällöntuottajilta.
5. Tutkimuksessa esiintyneiden työkuormitustekijöiden kvantitatiivinen tutkimus. Kvantitatiiviseen tutkimukseen voitaisiin kerätä verkkokyselyn avulla enemmän ja laajempaa tietoa seksityön kuormituksessa esiintyvistä samankaltaisuuksista.

7.2 Seksityöntekijöiden palveluntarpeet liittyen työkuormitukseen

Opinnäytetyössä seksityöntekijöiden puhe palveluntarpeesta tuotti vähän tietoa, ja tämän voidaan uskoa johtuvan muutamasta seikasta. Ensin, haastattelun kysymykset eivät riittävässä määrin perehtyneet palveluntarpeisiin ja siihen, millaisia ne voisivat olla. Toiseksi omia palveluntarpeita voi olla vaikea tunnistaa ja erottaa. Kolmanneksi voidaan ajatella, ettei tiedetä tai tunneta olemassa olevia mahdollisuuksia palveluiden järjestämisen suhteen, jolloin tarpeiden pohtiminen voi tuntua vaikealta. Koska vastaukset tuottivat vähän palveluntarpeita, voidaan tehdä laajan kuormitustekijöihin perustuvan selvityksen avulla johtopäätöksiä sekä oletuksia mahdollisista palveluntarpeista. Aineiston perusteella palveluntarpeita voidaan eritellä tarvittavien palveluiden ja palveluntarpeiden syiden perusteella. Seksityössä palveluntarpeita on liittyen tietoa jakaviin foorumeihin, fyysisen työn kuormituksen vähentämiseen, tiedon jakamiseen, laajempaan keskusteluapuun ja vertaistyyöhön sekä oman työn rajaamiseen ja internetissä tehtävään seksityöhön.

Aineistosta kävi ilmi, että suurta kuormitusta on aiheutunut turvattomissa tilanteissa ja huonosti käyttäytyvien asiakkaiden kanssa. Turvattomuuden kokemusten kerrottiin jäävän mieleen sekä kehoon, minkä vuoksi ne ovat työntekijöille isoimpia riskejä. Tällaisten kokemusten ennaltaehkäisy, sekä jälkikäteinen hoito, on tärkeää seksityöntekijöiden hyvinvoinnin ylläpitämiseksi. Ennaltaehkäisyä varten palveluntarvetta on tietoa jakaville foorumeille, jotka informoivat turvallisesti tehtävästä työstä ja kohtaamisesta asiakkaiden kanssa. Foorumeille on mahdollista palvelujärjestelmän näkökulmasta järjestää tiloja sekä etänä, että kasvokkain. Foorumeiden lisäksi ennaltaehkäisy voidaan nähdä seksuaalikasvatuksen näkökulmasta, joka kuuluu usein kouluille ja terveydenhuollolle.

Tällaiset tietoa jakavat foorumit linkittyvät vertaistukeen ja keskusteluavun järjestämiseen. Vertaistuessa vertaiset voivat vaihtaa kokemuksia avoimessa ympäristössä, ilman ulkopuolisia henkilöitä, kuten palveluntarjoajien työntekijöitä. Keskusteluavussa taas on mahdollista saada ulkopuolisten apua esimerkiksi sosiaalialan ammattilaiselta. Vertaistuki ja keskusteluapu ovat erittäin tärkeitä aineiston perusteella tilanteissa, jossa työyhteisöä ei ole päässyt vielä muodostumaan, tai

stigma kuormittaa. Yksilöllisenkin tuen kautta voi saada mahdollisuuksia kollegoiden tapaamiseen. Tutkimuksen perusteella seksityöntekijät kaipaavat monenlaisia palveluita, joita on tärkeää markkinoida hyvin ja selkeästi, jotta palveluiden pariin löydetään.

Aineiston perusteella seksityöhön kuuluu fyysistä rasitusta, jota voidaan ennaltaehkäistä ja hoitaa tarjoamalla erityisesti terveystalvveluita. Palvelut voivat liittyä esimerkiksi turvaseksiin, työergonomian ylläpitämiseen ja työasentojen huomioimiseen. Kuten muissakin kuormituksen muodoissa, on fyysisen kuormituksen ennaltaehkäisy ja tiedon jakaminen tärkeää. Fyysiseen kuormitukseen liittyy esimerkiksi riittävä lepo, jolle ajan löytäminen yksityisyrittäjänä voi olla hankalaa.

Viimeisenä palveluntarpeena nostan vielä esiin oman työn rajaamisen taidot ja näkymättömän työn kuormituksen vähentämisen. Työn rajaamiseen on useita keinoja, joita harjoitellaan muissa ammattelissa usein koulutuksissa ja työelämässä. Työn rajaamisen apuna saatetaan alasta vaihdellen käyttää ennaltaehkäisyä, työnohjausta tai palaveriteita. Koska seksityöntekijät jäävät tavanomaisten työhyvinvointijärjestelyiden ulkopuolelle, on tällaisia mahdollisuuksia työstä keskusteluun hyvä järjestää palveluiden piirissä. Aineistosta nousi, että erityisesti näkymättömän työ, kuten aikatauluttaminen vaikeuttaa rajaamista. Näkymättömää työtä tapahtuu yhä enenevässä määrin myös netissä tehtävässä seksityössä, kuten OnlyFansissa. Muutos työssä vaatii uusien työtapojen ja työn kestävyvyyteen tutustumista. Yrittäjyyteen olisi hyvä perehtyä tästä näkökulmasta, jotta työt eivät vaikuta vapaa-aikaan ja levon määrään aiheuttaen uupumusta.

Aineiston mukaan palveluntarpeita nousi siis esille enemmän, kuin mitä osattiin suoraan haastatteluissa nimetä. Palveluntarpeet voivat olla henkilöstä riippuen erilaisia, ja niitä on hyvä järjestää sekä kokeilla monipuolisesti. On siksi huomiotava, että haastateltavien asuessa Pro-tukipisteen toimistot lähialueilla, on heillä käytössään jo valmiiksi paljon runsaammin palveluita, kuin esimerkiksi muualla Suomessa asuvilla. Tutkimus on tuonut työkuormituksen näkökulmasta esiin uutta tietoa koskien kehittämistarpeita, ja tutkimuksesta saatua tietoa voidaan hyödyntää Pro-tukipisteen palveluiden kehittämisessä. Palveluntarpeita voitaisiin tutkia yhä syvällisemmin esimerkiksi tutkimalla suurempaa otosta. Ensisijaisen

tärkeää on sisällyttää palveluntarpeiden kartoitukseen ja edistämiseen seksityöntekijöiden omat näkökulmat yhteiskehittämisen ajatus edellä.

Yhteiskehittämisen perusajatuksena on vahvistaa heikommassa asemassa olevien seksityöntekijöiden asemaa ja osallisuutta sekä palveluissa että yhteiskunnassa. Yhteiskehittämisessä mukana ovat palveluiden käyttäjät niiden suunnittelussa, arvioinnissa ja toteutuksessa. Esimerkiksi vertais- ja kokemusasiantuntija-toiminta ja kehittäjäasiakkaat konkreettisesti toteuttavat yhteiskehittämisen ajatusta. Yhteiskehittäminen voi toteutua toimintakulttuurin, palveluiden kehittämisen ja elämäntilanteisiin liittyvissä prosesseissa. Prosessien kuvaus on erityisen tärkeää, jotta asiakkaat voivat varmistaa yhteiskehittämiseen osallistumisen merkityksen. (THL 2018.)

Tutkimuksen perusteella esitetyjä jatkotutkimusaiheita liittyen seksityöntekijöiden palveluntarpeisiin koskien työkuormitusta:

1. Kuormitusta vähentävien palveluiden yhteiskehittäminen Pro-tukipisteellä.
2. Työyhteisöjen löytäminen ja vertaistoiminnan merkitys seksityöntekijöille.
3. Erilaisten yhteisöllisten toimintojen sisällyttäminen palvelukalenteriin. Aihetta voitaisiin tarkastella toiminnallisesta lähtökohdasta.
4. Pro-tukipisteen palveluiden yhteiskehittäminen ja yhteiskehittämisen toteutuminen.

8 POHDINTA

Pohdinnassa kuvataan opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus, ja niihin vaikuttavat tekijät, jotka opinnäytetyössä on otettu huomioon. Lisäksi pohdinnassa keskitytään tarkastelemaan koko opinnäytetyöprosessin kulkua, onnistumista, tulevaisuuden kehittämismahdollisuuksia, sekä mahdollisia jatkotutkimuskohteita.

8.1 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Tässä opinnäytetyössä on hyödynnetty Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjetta (2019), jotta tutkimus olisi mahdollisimman kattava eettisiltä periaatteiltaan sekä hyvän tieteellisen käytännön mukainen. Hyvään tieteelliseen käytäntöön liittyvät esimerkiksi rehellisyys, tarkkuus, sekä hyvät menetelmät koko opinnäytetyöprosessin ajan. Opinnäytetyöprosessi on kattanut suunnittelun, tulosten tallentamisen, esittämisen, sekä muiden tutkimusten arvioinnin. Hyvä opinnäytetyön raportointi osoittaa, että prosessissa on noudatettu hyvää tieteellistä käytäntöä. (Tuomi & Sarajärvi 2018; TENK 2019.)

Tutkimuksessa aiheen valinta on ensimmäinen eettinen kysymys, jonka tutkija kohtaa. Täytyy pohtia, kenen ehdoilla tutkimusaihe on valittu ja miksi tutkimukseen on ryhdytty, jotka käyvät ilmi tutkimuksen tarkoitusta, ongelmaa ja tehtävää perusteltaessa. Opinnäytetyön kannalta haasteena on ollut ottaa huomioon kokonaisvaltaisesti seksityötutkimuksessa esiintyvät haasteet, kuten seksityöntekijöiden haavoittuva asema omissa elämissään sekä yhteiskunnassa. Seksityötutkimuksen eettisyyden takaamiseksi, opinnäytetyössä hyödynnetään jatkuvaa reflektoivaa prosessia. Tutkimukseen on ollut aitoa mielenkiintoa sekä halua hankkia uutta tietoa. Tässä opinnäytetyön prosessissa on arvioitu yhä uudelleen tutkimukseen liittyviä valintoja ja linjauksia. Eettisyys ja luotettavuus ohjasivat siis tutkimusta läpi tutkimusprosessin. (TENK 2019; Tuomi & Sarajärvi 2018.) Kaikki tähän opinnäytetyöhön liittyvät valinnat ovat johtaneet eettisiin pohdintoihin ihmistieteiden ilmiön tutkimisesta sensitiivisesti sekä seksityöntekijöitä kuullen. Opinnäytetyössä on raportoitu selkeästi tutkimuksen lähtökohdat, tavoitteet ja niiden saavuttaminen.

Lähtökohtina tutkimukselle ovat yhdenvertaisuus, ihmisarvon kunnioitus ja oikeudenmukaisuus. Tutkimuslupa on saatu Pro-tukipiste ry:n hallitukselta lupakäytäntöjen mukaisesti. Pro-tukipisteen asiantuntijuus aiheesta asettaa viitekehysten, jonka mukaisesti aihetta tutkitaan eettisesti ja tarkoituksenmukaista tietoa tuottaen. Tutkimukseen osallistuminen on ollut vapaaehtoista, eivätkä osallistujat ole saaneet palkkiota osallistumisesta. Haastateltavilla on ollut mahdollista kysyä, kieltäytyä ja keskeyttää tutkimus.

Haastateltavat antoivat tietoon perustuvan suostumuksen tutkimukseen osallistumisesta esitietolomakkeen täyttämisen yhteydessä (liite 2). Ennen haastateltavien tutkimuksen aihe on kerrattu lukemalla saatekirje sekä keskustelemalla tarvittaessa sen sisällöistä. Kaikkia haastateltavia informoitiin nauhoituksen aloittamisesta ja lopettamisesta. Haastattelurungon selkeys takasi yhdenvertaisuuden haastateltavien välillä, ja auttoi tutkijaa keskustelun ohjaamisessa teemojen mukaisesti.

Laadullisen tutkimuksen kriteerejä luotettavuuteen ovat uskottavuus, siirrettävyys, riippumattomuus ja vahvistettavuus. Luotettavuuden arviointi koskee tulosten lisäksi koko tutkimusprosessia. Opinnäytetyön uskottavuuden varmistamiseksi aineisto on kerätty selkeällä esitietolomakkeella ja haastattelurungolla. Tuloksien ja analyysin kuvaaminen on tehty yksityiskohtaisesti ja perusteellisesti. Tutkimuksessa on käytetty selkeän kokonaiskuvan luomiseksi kuvioita, sekä sanallista kuvailua. Opinnäytetyön haastattelurunko on esitestattu ja muokattu ennen varsinaista aineiston keruuta. Opinnäytetyön siirrettävyys perustuu huolelliseen haastateltavien valintaperusteiden, aineistonkeruun ja tutkimuskontekstin kuvaamiseen. Lisäksi haastateltavien määrä vaikuttaa ja määrittelee opinnäytetyön luotettavuutta ja siirrettävyyttä. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Tutkimus on näiden kriteerien perusteella validi, sillä opinnäytetyössä on tutkittu luvattua aihetta, eikä muutoksia ole tullut. Toistettavuutta on vaikeaa arvioida haastatteluiden kerättyisyyden ja haastateltavien yksityisyydensuojan vuoksi. Tutkimus voidaan toista toistettavaksi sillä perusteella, että kaikki tutkimuksen vaiheet on raportoitu ja kirjattu tarkasti, sekä tulokset ovat vertailtavissa muihin seksityötutkimuksiin.

Laadullisessa tutkimuksessa on erotettava toisistaan havaintojen luotettavuus ja objektiivisuus. Puolueettomassa tutkimuksessa tutkijan erityispiirteet eivät saisi vaikuttaa tutkimuksen toteutukseen. Laadullisessa tutkimuksessa tämä ei ole kuitenkaan täysin mahdollista, sillä tutkijat luovat itse tutkimusasetelman ja tulkinnat siitä. Puolueettomuutta voidaan havainnoida tässä opinnäytetyössä mahdollisimman eettisen toteuttamisen näkökulmasta, palaten hyvään raportointiin, aineiston asianmukaiseen keräämiseen sekä puolueettomaan analysointiin. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Haastatteluissa on keskitytty johdattelemattomaan teemojen raameissa tapahtuvaan haastatteluun, eikä opinnäytetyöstä ole jätetty pois tutkimuksen kannalta merkittäviä tutkimustuloksia. Luotettavuutta mahdollisesti vähentää se, että tutkimusta on tehnyt ainoastaan yksi tutkija. Opinnäytetyössä on siitä huolimatta pyritty arvioimaan ja refleктоimaan prosessia avoimesti, eri näkökulmia huomioiden.

Tässä opinnäytetyössä on syytä tarkastella aineiston keruun osalta erityisesti aineiston keruuta sekä yhtä etäyhteyksin toteutettua haastattelua. Pro-tukipisteellä toteutettu opinnäytetyön markkinointi helpotti aineiston keruuta huomattavasti, sillä haastateltavat luottivat Pro-tukipisteen toimintaan ja motiiveihin. Piilossa olevasta ilmiöstä oli näin helpompi kerätä tutkimukseen tietoa. Pro-tukipisteellä tapahtunut aineiston keruu nauhoituksineen onnistui hyvin. Yksi haastattelu toteutettiin etäyhteyksin haastateltavan toiveesta. Etäyhteys vaikutti viiveen vuoksi haastattelun sujuvuuteen ja mahdollisesti myös haastateltavan vastauksiin. Yksilöhaastattelu palveli tutkimuksen tarkoitusta, sillä haastateltavat saivat itsenäisesti tuottaa tietoa samoista teemoista. Yksilöhaastatteluiden yhtymäkohdat voidaan luotettavasti todeta selkeiksi sekä luotettaviksi vastauksiksi tutkimuskysymyksiin.

Tutkimukseen osallistuneita seksityöntekijöitä oli toiveena saada tutkimukseen enemmän, jotta tulokset olisivat monipuolistuneet, sekä olleet yhä luotettavampia ja uskottavampia. Jatkossa olisi hyvä varata tutkimuksen aineistonkeruulle tätä varten hyvin aikaa, jotta haastatteluista voitaisiin saada enemmän. Lisäksi teema-haastattelurungon rakentamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota, jotta haastateltavat osaavat itse tuottaa puhetta teemoihin liittyen. Tässä tutkimuksessa erityisesti palveluntarpeiden teema jäi aineiston osalta vajaaksi.

8.2 Opinnäytetyön prosessi

Opinnäytetyön prosessi aloitettiin syyskuussa 2021 ja se jatkui toukokuuhun 2022 asti. Prosessi oli ajallisesti suhteellisen pitkäkestoinen ja vaati sitoutumista sekä mielenkiintoa opinnäytetyön aihevalintaa kohtaan. Opinnäytetyöprosessille suunnitellut aikataulut olivat tärkeitä sen valmistumisen kannalta. Merkityksellistä oli Pro-tukipisteen yhteistyökumppanuus, ja Pro-tukipisteen työntekijöiden kanssa aiheen reflektointi ja tarkastelu. Opinnäytetyöprosessi oli mielekäs, mutta vaativa, ja kysyi kärsivällisyyttä. Opinnäytetyö esitellään yhteistyökumppani Pro-tukipisteen kanssa erillisessä avoimessa tilaisuudessa toukokuussa 2022. Opinnäytetyön esittely erillisessä tilaisuudessa on hyvä mahdollisuus päästä kertomaan siitä alan asiantuntijoille.

Opinnäytetyön tutkimustulokset vastaavat tutkimuskysymyksiin ja opinnäytetyö on onnistunut saavuttamaan asetetut tavoitteet. Tutkimus on kerännyt positiivista palautetta prosessin aikana sekä seksityöntekijöiltä, että Pro-tukipisteen työntekijöiltä. Uskon, että tehdystä tutkimuksesta on hyötyä tulevaisuudessa ja sen pohjalta voidaan rakentaa uutta tietoa jatkotutkimusten avulla. Seksityötutkimuksen kentällä on erityisesti Suomessa vielä paljon tutkittavaa, sillä aiempaa tutkimustietoa on suhteellisen vähän, ja tieto ei ole kaikilta osin ajankohtaista. Seksityön ala ja ilmiö kehittyvät vauhdilla eteenpäin, ja seksityöstä saadaan jatkuvasti lisää tietoa sekä Suomessa, että kansainvälisesti. Tässä yhteiskunnallisessa tilanteessa, jossa monet asiat ovat epävarmoja, on sotaa sekä ihmisoikeuksien tallomista, on tärkeää suojella ja kuunnella marginaalissa olevia ryhmiä. Tämän opinnäytetyön myötä seksityön kuormituksesta nousi esiin niitä kokemuksia ja ääniä, joita ei ole ennen kuultu.

Seksityötutkimuksen tekeminen paljastui opinnäytetyön aiheena erittäin hedelmälliseksi, ja toivon että tutkimukseni kannustaa avoimeen puheeseen seksityöstä sekä sen kuormituksesta. Tutkimustietoa on erittäin tärkeää siirtää myös aktiivisesti käytäntöön palveluiden piiriin, jotta siitä voidaan hyötyä mahdollisimman paljon. Tutkimus tähtäsi avaamaan ymmärrystä seksityöstä ja uudelleen muotoilemaan mielikuvaa seksityön työkuormituksesta, ja kuten kaikki työssä

olevat, myös tutkimukseen osallistuneet seksityöntekijät kokivat kuormitusta työelämässään. Tällainen laajempi kuva seksityöstä kehittää toivottavasti ymmärrystä niistä olosuhteista, joissa työtä tehdään. Tiedon määrän laajuus vaikuttaa suoraan seksityöntekijöiden stigman kokemuksiin ja siitä vapautumiseen, johon voimme vaikuttaa omilla asenteillamme. Tämän opinnäytetyön kirjoittamisen kokemuksen perusteella rohkenen kannustaa muitakin tarttumaan seksityön aiheeseen. Seksityötutkimus on tärkeää ja mielenkiintoista. Se luo ensisijaisen tärkeää tietoa ja yksi osa kerrallaan näkymää sellaisesta ilmiöstä, joka harvoin on näkyvissä.

LÄHTEET

Adriaenssens, S., Geymonat, G. & Oso, L. 2016. Quality of Work in Prostitution and Sex Work. Introduction to the Special Section. Research article. Viitattu 11.5.2022. <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.5153/sro.4165>

Ahtiainen, J. 2020. Huonoja naisia ja mystisiä olentoja. Subjektipositiot ja naiseuden myyttinen kuvasto opiskelijoiden tekemässä seksityössä. Kulttuurien osasto. Helsingin yliopisto. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 1.4.2022. [https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/314308/Ahtai-
nen_Jaana_Pro_gradu_2020.pdf?sequence=3&isAllowed=y](https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/314308/Ahtai-
nen_Jaana_Pro_gradu_2020.pdf?sequence=3&isAllowed=y)

Barnstein, J. 2019. How OnlyFans Changed Sex Work Forever. Nytimes. Viitattu 1.4.2022. Vaatii käyttöoikeuden. <https://www.nytimes.com/2019/02/09/style/only-fans-porn-stars.html>

Bennett, C., Jackson, L. & Sowinski, B. 2007. Stress in the sex trade and beyond: women working in the sex trade talk about the emotional stressors in their working and home lives. Critical Public Health 17(3), 257–271. Viitattu 1.4.2022. Vaatii käyttöoikeuden. <https://www.tandfonline.com.libproxy.tuni.fi/doi/pdf/10.1080/09581590701549535?needAccess=true&>

Feldt, T., Kinnunen, U., Rönkä, T. & Rusko, H. 2007. Työkuormituksesta palautuminen ja sen mittaaminen: psykologinen ja fysiologinen näkökulma. Puheenvuoroja työ ja organisaatiopsykologiasta. Työ- ja organisaatiopsykologit ry:n vuosikirja 1. painos. Helsinki: Edita Publishing.

Forsström, T. 2020. Sexpo: Seksityö ei ole väkivaltaa. Viitattu 1.4.2022. <https://www.epressi.com/tiedotteet/terveys/sexpo-seksityo-ei-ole-vakivaltaa.html>

Hakala, A. 2018. Kohti intiimiä ja ennakkoluulojen yli – suomalaisten itsenäisesti seksityötä tekevien naisten kokemuksia seksityöstä. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Tampereen yliopisto. Sosiologian pro gradu – tutkielma. Viitattu 1.4.2022. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/104299/1537428072.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Hakanen, J. 2011. Työn imu. Työterveyslaitos. Helsinki: Tammerprint Oy. Viitattu 1.4.2022. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136798/9789522618276-TTL_tyonimu.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Hannonen, H. & Sormunen, E. 2019. Työkuormitus. Hyvinvointia työstä. Työterveyslaitos. Viitattu 5.10.2021. <https://www.ttl.fi/wp-content/uploads/2019/09/ty%C3%B6kyky-sote-Ty%C3%B6kuormitus.pdf>

Hubbard P & Prior J. 2013. Out of sight, out of mind? Prostitution policy and the health, well-being and safety of home-based sex workers. Critical Social Policy 33(1), 140–159.

Häkkinen A & Salasuo M. 2015. Salattu, hävetty, vaiettu- Miten tutkia piilossa olevia ilmiöitä. Tampere: Vastapaino.

Jaén, A. 2018. Seksityö on työtä – tämä on ongelma ja sen ratkaisu. Suom. Niina Oisalo. Peruste. Yhteiskunnallinen verkkolehti. Viitattu 5.10.2021. <http://peruste-lehti.fi/seksityo-on-tyota-tama-on-ongelma-ja-sen-ratkaisu/>

Kallio, A. n.d. Litterointi. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 1.4.2022. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuk-sen-prosessi/litterointi/>

Kauppinen, J. & Nikula M. 2020. Seksuaalilääketiede. Seksuaaliterveyspalveluiden järjestäminen. 1. painos. Helsinki: Kustannus Oy Duodeciem.

Koken, J. 2011. Independent Female Escort's Strategies for Coping with Sex Work Related Stigma. Sexuality and Culture 16, 209–229. Viitattu 1.4.2022. https://www.researchgate.net/publication/257771314_Independent_Female_Escort's_Strategies_for_Coping_with_Sex_Work_Related_Stigma

Kontula, A. 2009. Miksi puhua seksistä työnä? Työelämän tutkimus 1/2009. 7vsk. Viitattu 5.10.2021. <http://annakontula.fi/wp-content/uploads/2016/12/tyoelaman-tutkimus-kontula.pdf>

Kontula, A. 2008. Punainen eksodus. Tutkimus seksityöstä tuomessa. Sähköinen väitöskirja. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/67897/978-951-44-7579-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kontula, A. 2007. Seksuaalisuus seksityössä. Yhteiskuntapolitiikka 72. 5/2007. Viitattu 1.4.2022. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/100885/075kontula.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Leiter, M. & Maslach, C. 2016. Understanding the burnout experience: recent research and its implications for psychiatry. World psychiatry. 6/2016. Vol. 15 (2), 103-111. Viitattu 12.10.2021. <https://www.ncbi-nlm-nih-gov.lib-proxy.tuni.fi/pmc/articles/PMC4911781/>

Leiter, M. & Maslach, C. 2000. Preventing burnout in organizations. The preventing checkup of Leiter and Maslach. Madrid: Universidad Nacional de Educacion a Distancia. Revista de psicopatología y psicología clínica, 2013-01-01, Vol.8 (1), 55.

Niemi, L. 2022. Pettyneet hoitajat vaativat Helsingin Meilahdessa lisää rahaa ja työhyvinvointia – ”Valtiovalta murentaa hyvinvointiyhteiskuntaa”. Helsingin Sanomat. Viitattu 1.4.2022. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000008721604.html>

Niiranen, J. 2021. Työkuormitus ja palautumisen merkitys myyntityössä. LAB-ammattikorkeakoulu. Tradenomi. Opinnäytetyö. Viitattu 1.4.2022. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/497837/Joanna%20Niiranen_Ty%C3%B6kuormitus%20ja%20palautumisen%20merkitys%20myyntity%C3%B6ss%C3%A4.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Pro-tukipiste. n.d. Verkkosivu. Viitattu 8.4.2022. <https://pro-tukipiste.fi/>

Ranz, S 2009. Vieraimpana naisena. Teoksessa Laitinen, Merja & Pohjola, Anneli (toim.), Tabujen kahleet s. 204–225. Tampere: Vastapaino.

Savolainen, A. 2021. Irina ja Rosa kokevat, että strippaaminen voimaannuttaa – Turussa toimii yksi Suomen harvoista feministisistä strippiklubeista. Viitattu 1.4.2022. <https://ts.fi/teemat/5492788>

Suopanki, K. 2022. Helsinkiin sotaa paennut ukrainalainen Daria haki kuumeisesti töitä – pian kännykkään alkoi kuitenkin tulvia tarjouksia, jotka saivat hänet poistamaan työnhakuilmoituksen. Helsingin sanomat. Viitattu 1.4.2022. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000008696704.html>

TENK. 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019. Helsinki. Toimituskunta: Kohonen, I., Kuula-Luumi A. & Spoof, S-K. Viitattu 1.4.2022. https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf

Terveyskylä. 2020. Mistä on kyse kun puhutaan voimavaroista? Verkkosivu. Viitattu 3.5.2020. <https://www.terveyskyla.fi/kuntoutumistalo/kuntoutujalle/oma-hyvinyvointi/opas-omien-voimavarojen-tunnistamiseen-ja-vahvistamiseen/mist%C3%A4-on-kyse-kun-puhutaan-voimavaroista>

THL. 2021. Ihmiskauppa. Tasa-arvon tiedon keskus. Verkkosivu. Viitattu 9.4.2022. <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-tila/vakivalta-ja-hairinta/ihmiskauppa>

THL. 2018. Yhteiskehittäminen. Tutkimus ja kehittäminen. Verkkosivu. Viitattu 15.5.2022. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/sosku/sosiaalisen-kuntoutuksen-opas/yhteiskehittaminen>

Toivonen, R. 2015. Tikka – työkuormituksen arviointimenetelmä. Työn integroitu kokonaiskuormituksen arviointimenetelmä. Työterveyslaitos. Viitattu 1.4.2022. <http://www.tyofysioterapeutit.fi/syysopintopaivat/Toivonen%20TIKKA%20ty%C3%B6kuormituksen%20arviointimenetelm%C3%A4.pdf>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. E-kirja. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki. Ensipainoksen uudistettu laitos. Vaatii käyttöoikeuden. Viitattu 9.4.2022. <https://www.elibslibrary.com/book/9789520400118>

Työsuojelu. 2021. Haitallisen työkuormituksen vähentäminen. Päivitetty 15.10.2021. Viitattu 9.4.2021. <https://www.tyosuojelu.fi/tyoolot/psykososiaalinen-kuormitus/vahentaminen>

Tähtinen, M. 2021. Seksityöntekijöiden terveys ja terveyden edistäminen. Haastattelututkimus. Hoitotieteen laitos. Itä-Suomen yliopisto. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 9.4.2022. <https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/24887/1618987911723159765.pdf?sequence=-1&isAllowed=y>

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje haastateltavalle

Osallistu TAMK -opinnäytetyöhön ja Pro-tukipisteen toiminnan yhteiskäyttämiseen!

Tutkin työkuormitusta, koska jokaisessa työssä esiintyy kuormitusta, ja kuormitustekijöitä sekä niiden nostamia tarpeita on tärkeä nostaa esiin Pro-tukipisteen toiminnan pohtimiseen ja suunnitteluun, yhteistyössä Pro-tukipisteen asiakkaiden kanssa. Opinnäytetyötutkimuksessa haastattelen seksityöntekijöitä työn kuormittavuudesta, ja lähestyn aihetta voimavarakeskeisesti, ottaen huomioon sekä riskitekijät, että työn imua edistävät tekijät. Tutkimuksessani käytän apuna aikaisemmin tehtyjä kuormittavuuden malleja ja arviointimenetelmiä (Maslach & Leiter 2016; Toivonen 2015), joita on käytetty muidenkin töiden kuormittavuuden kartoittamiseen. Pysin tutkimuksessa painottamaan työ- ja yksilönäkökulmaa, normalisoiden seksityötä työnä.

Opiskelen Tampereen ammattikorkeakoulussa, ja suoritan opinnäytetyön tekemisen ohella harjoitteluja kesäkuuhun asti Turun yksikössä. Tutkimus julkaistaan sen valmistuttua kaikille avoimessa Thesus -palvelussa, sekä esitellään järjestettävässä opinnäytetyö -seminaarissa, johon voi osallistua. Tutkimusta voidaan käyttää sen valmistuttua Pro-tukipisteen toiminnan pohtimisessa ja suunnittelemisessa, mutta aineisto EI ole Pro-tukipisteen työntekijöiden käytävissä ennen opinnäytetyön julkaisua.

Toteutan tutkimuksen yksilöhaastatteluina, joiden tavoitteena on saada kokemukseen perustuvaa tietoa teemasta. Haastateltava voi itse painottaa tärkeäksi kokemiaan asioita ja ne voidaan toteuttaa kasvokkain Pro-tukipisteen tiloissa tai tarvittaessa esimerkiksi videopuhelun välityksellä. Haastattelut ovat täysin vapaaehtoisia, kertaluontoisia sekä luottamuksellisia.

- Haastateltavalla on mahdollisuus keskeyttää halutessaan osallistuminen tutkimukseen missä vaiheessa tahansa, ilman perusteluja tai seuraamuksia
 - Voit pyytää osan, tai koko haastattelumateriaalin poistoa 2 viikkoa haastattelun jälkeen asti, jolloin poistan materiaalin opinnäytetyö-aineistosta
- Henkilötietoja ei kerätä, ja valmiista opinnäytetyöstä sinua ei pystytä tunnistamaan
- Haastattelut nauhoitetaan ja tallenteet hävitetään puhtaaksikirjoituksen jälkeen, jotta voidaan taata tutkimuksen luotettavuus
- Aineisto säilytetään sivullisten ulottumattomissa, lukitussa tietokannassa

Jos olet kiinnostunut tutkimukseen osallistumisesta, tai haluat siitä lisätietoa, niin otathan minuun yhteyttä puhelimitse tai sähköpostitse, niin jutellaan lisää!

Opinnäytetyön arvioitu valmistumisaika on kesäkuu 2022.

Ystävällisin terveisin,

Jenna Ikäheimo, sosionomiopiskelija, TAMK
0456505901
jenna.ikaheimo@tuni.fi

Liite 2. Esitietolomake ja suostumus haastatteluun

Merkkaa sinua koskeva vaihtoehto

Sukupuoli

Nainen

Mies

Muu

En halua kertoa

Ikä

18–25

26–40

41–55

56+

Kuinka kauan olet tehnyt seksityötä? _____

Suostun haastateltavaksi opinnäytetyötutkimukseen ja olen lukenut sekä ymmärtänyt haastattelua koskevan saatekirjeen, ja siinä olevat tiedot tutkimuksen luotettavuudesta sekä eettisyydestä.

Liite 3. Yksilöteemahaastattelun struktuuri

1. Seksityön kuormitustekijät: (1) työympäristö, (2) työturvallisuus, (3) fyysinen kuormitus, (4) psyykkinen kuormitus, (5) sosiaalinen kuormitus ja (6) työajat

Aloitetaan siitä, että voit kertoa vapaasti siitä, minkälaisia ajatuksia sinulle herää työkuormituksesta.

- 1.1. Minkälaisessa työympäristössä työskentelet?
- 1.2. Millaiseksi koet työsi turvallisuuden?
- 1.3. Ovatko työajat sinulle sopivat?

Tarkastellaan seuraavaksi työkuormitusta kolmesta näkökulmasta; fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta.

- 1.4. Nouseeko jokin näistä enemmän esiin kuin toinen?
 - 1.4.1. Miten työsi kuormittaa sinua fyysisesti?
 - 1.4.2. Entä psyykkisesti?
 - 1.4.3. Entä sosiaalisesti?
 - 1.4.3.1. Puhutko läheisille työstäsi?

2. Työkuormituksen riskitekijät ja työn imua edistävät tekijät: (1) työtaakka, (2) vaikuttamismahdollisuudet, (3) palkkio, (4) työyhteisö, (5) oikeudenmukaisuus, ja (6) työn arvot

Työkuormitukseen liittyy sekä riskitekijöitä, jotka kuormittavat, että työn imua edistäviä tekijöitä, jotka vähentävät kuormitusta ja lisäävät myönteistä työn motivaatio- ja tunnetilaa.

- 2.1. Koetko saavasti vastinetta tekemällesi työlle?
 - 2.1.1. Onko sinulle helppoa rajata työtä ja vapaa-aikaa?
 - 2.1.2. Mitkä ovat voimavarojasi työtä ajatellen?
- 2.2. Millä tavoin pystyt vaikuttamaan omaan työhösi?
- 2.3. Vastaako työstä saamasi palkkio työn määrää tai vaativuutta?
- 2.4. Koetko kuuluvasi johonkin työyhteisöön?
- 2.5. Miten yhteiskunta suhtautuu tekemääsi työhön?
 - 2.5.1. Koetko että suhtautuminen on oikeudenmukaista?
- 2.6. Koetko, että saat tehdä työtä omien arvojesi mukaan?

3. Pro-tukipisteen merkitys

- 3.1. Onko Pro-tukipisteen toiminta sinulle kuinka tuttua?
- 3.2. Oletko saanut tukea Pro-tukipisteeltä?
 - 3.2.1. Minkälaista tukea olet saanut?
- 3.3. Millaista tukea Pro-tukipiste voisi sinulle lisäksi tarjota?